

Talka TIRS VERGU DARBA

JUNGŲ Tautos DOMISI PRIVERČIAMOJU DARBU

Su šiuo numeriu „Britanijos Lietuvis“, ejęs beveik septyneris metus, virsta „Europos Lietuviu“, nors praktiškai jis tokiu jau yra nuo pat šių metų pradžios. Šiandien tik nežymiai pakeičiama, sutrumpinama jo antraštė, daugeliui Europoje gyvenantiems skaitytojams pageidaujant. Praktiškai „Britanijos Lietuvis“ jau seniai išsilukstėjęs iš parapijinio kevalo, galbūt jis toks tik savo antrašte tesekambėjo.

Reikia įamžinti „Britanijos Lietuvį“, kaip vienintelį tremties lietuvių spaudos istorijoje savitą, per septyneris metus augusį, tobulėjusį, prilygusį žymiai skaitlingesnių lietuvių kolonijų savaitraščiams. Nuo šių metų pradžios jis įsipareigojo aptarnauti ir kitose Europos kraštuose gyvenančius lietuvius. Pradžią sunki, bet, vis dėlto, ir ten jis turi būti skaitytas.

Nepaslapstus, kad mūsų broliai, išvykę, į tolimesnius užjūrio kraštus, ilgisi Tėvynės, taip, kaip ir mes visi, tačiau jie kartu ilgisi ir Europos. Mums, pasilikušiams Europoje, galbūt šis ilgėjimas nėra toks gyvas, bet lietuvis išeivis, gyvenęs Australijoje, N. Zelandijoje, Amerikoje, Kanadoje, ir kitur ilgisi jos, mieliai atvyktų nors kelioms valandoms pakvėpuoti Europos oru, pagyventi Europos nuo taikomais. Štai tvirtina kiekvienas, atvykęs iš anų kraštų, apie tai jie dažnai rašo laiškuose. Suprantama, atvykti gal tik vienam kitam imanu, tačiau gerą, turiningą, nepartinį savitą įsirašyti, kuriame atspindėtų Europos lietuvių gyvenimą ir apskritai europiejiškai klausimai, daug kas iš jų lietuvių susigundytų, o tuo pačiu ir mūsų savitą virstų tuo plačiau skaitomu laikraščiu. Ar imanu tai padaryti? Ar imanu šito pasiekti? Pesimistai atsakys — ne! Optimistai — taip. Žinoma, tik su viena sąlyga. Su ta sąlyga, su kuria ir iki šiol nesikaitinga D. Britanijos lietuvių išeivija išlaikė savo laikraštį — su talka! Jei ne šioje saloje gyvenančių lietuvių talka, seniai nebūtų turėję savo laikraščio. Seniai būtų grįžę prie rotatorinio biuletenio, nuo kurio ir prasidėjo savitą rašymo dienos. Jei ne talkos būdu įsiųgtų spaustuvių, talkos būdu prisigautų savi spaustuvių darbininkai — specialistai, šandien tikrai nebūtų vilėjų galvoti apie mūsų laikraščio tobulinimą, bandymą verbuoti skaitlingesnių skaitytojų būrį. Talka yra būdinga lietuvių charakteriui. Joks kraštas nepraktikavo šitokios talkos, kokią mes, žemdirbių sūnūs esame išgyvenę, būdamį laisvi: savanoriška talka ūkininkui pagelbėdavo atlikti skubiuosius darbus, savanoriška talka kaimynas padėdavo kaimynui. Tik talkos būdu anuomet J. Bružas, išleidęs MSU RYTOJŲ pasiekė šimtatūkstantinį tiražą, pralauždamas ir neskaitytojų skaitytojų masę lietuviškai perijodikai ledus.

Tik bendra talka, juo labiau gyventojų, gal išsilaukusių lietuviškas spausdintas žodis, turint galvoje sąlygas ir mūsų skaičių. Tačiau, kalbant apie skaičių, reikia pasakyti, kad žymiai daugiau Europoje yra lietuvių, kurie per dešyneris tremties metus neprisirėgę užsisakę lietuviško laikraščio, negu tie, kurie skaitė ir skaito.

EUROPOS LIETUVIS kaip tik ir kviečia taffon nugalėti tik neskaitytojų lietuvių nerangumą, pralaužti, kaip anuomet MSU RYTOJUS ledus su lietuviškuoju spausdintu žodžiu sąžines tų, kurie iki šiol neprisirėgę užsiprenumeruoti vienintelio lietuviško savaitraščio. Jei nors 20 procentų neskaitytojų sugundyti užsiprenumeruoti, kad ir keliems mėnesiams šioje talkoje pavyktų, EUROPOS LIETUVIS įveiktų užteltę tik technikai, tiek turinui vis 100 procentų. O tada jis iš tikrųjų būtų „Europos Lietuvis“!

Šiandien, EUROPOS LIETUVIS, turėdamas be poros šimtų du tūkstančius skaitytojų, nėra pajėgus tobulėti nei turiniu, nei savo išvaizda. Jo visapusiškas pagerėjimas, tobulėjimas priklauso nuo skaitytojų, bendradarbių ir platintojų, talkos. Tik mes, kad ir vieni ir kiti įsijungs EUROPOS LIETUVIO talkon, neatsisakys paraginti neskaitytojų pažįstamą kaimyną ar draugą, neatsisakys plunksną valdą bendradarbiai page-

Jungtinių Tautų Komitetas priverčiamajam darbui tirti jau yra baigęs paskutinius liudytojų apklausinėjimus. Daugiausia darbo Komiteta turėjo su priverčiamo darbo stovyklomis už geležinės uždangos. Tarpe liudytojų buvo ir lietuvių.

Ta proga prof. Geza B. Groschmid, politinės ekonomijos profesorius Duquesne universitete, rašo apie priverčiamojo darbo ūkinę reikšmę Sovietų Sąjungai.

Maso straipsnyje jis prieina šių išvadų: priverčiamasis darbas šandien yra vienas svarbiausių Sovietų Sąjungos ūkiškų įrengimų. Norint tinkamai suprasti priverč. darbo reikšmę Sovietų ūkiui, reikia žinoti istorinį šitos institucijos išsivystymą. Pirmieji auklėjamojo darbo lageriai buvo įsteigti 1923 m. Priverčiamasis masių darbas atsirado 1929 m., kai buvo nutarta vietoje sunaikinimo didesniųjų dalį likvidavimui „paskirti“ žmonių palikti gyvus ir leisti jiems dirbti valstybei. Visame pasaulyje net 30 metų apie tai buvo daug ir griežtai kalbėta. Daugelyje kraštų, jų tarpe ir D. Britanijoje, dėta pastangų sutrukdyti sovietinių prekių importą tuo pagrindu, kad jos yra priverčiamo darbo produktas.

Šių priverčiamųjų darbų stovyklų gyventojai susidėjo iš žmonių, nušautų dėl politinių nusizengimų, intelektualų, kulokų, nuvertintų klasių ir iš visokių rūšių „liaudies priešių“. Vyrai ir moterys dirbo prie kelių ir geležinkelinių statybų, kasyklose ir miškuose kaip medžių kirtėjai. Plešdami ir kultivuodami durpynus ir savo darbu prisidėdami prie igyvindinimo didžiulių statybų projektų, jie sukūrė naujas kolonijas.

Per trisdešimt metų Sovietų Sąjungoje priverčiamųjų darbų stovyklų pavirto svarbiomis įmonėmis. Didžiausiu darbdaviu visame pasaulyje jie pasidarė slaptoji policija, anais laikais GPU vadinama. Kai 1934 m. GPU išvarto NKVD, buvo sukurta naujas organas — auklėjimo ir darbo stovyklų pagrindinė valdyba (GU LAG). Be milijonų kalinių panaudojimo saviems reikalsams, NKVD už atlyginimą davė iš stovyklų atliekamų darbo jėgų ir kitoms Sovietų Sąjungos įmonėms. Nors priverčiamųjų darbiniųjų buvo milijonai, tačiau pasiūlos visgi neužteko, kad patenkintų paklausimą.

Naudojimasis priverčiamais darbininkais tuo būdu pavirto lengvai įsigyta ir labai vertinama slaptosios policijos teise ir sudarė pastovią dalį penkmetinio plano. Pradžioje, kai GPU suėmė milijonus žmonių, kai kurie jų buvo ištremti, kiti išnuomoti tam tikroms įmonėms kaip priverčiamieji darbininkai. Tačiau pamažu slaptoji policija pati pavirto įmonininku. Kad išlaikytų paslapčių sąvą, slaptiems reikalsams tarnaujančių pramonės įmonių ir kitokių įrengimų, ji naudojosi tik slapto darbu. Dėl aprūpinimo darbininkais turėjo būti nuolat papildomas ir stiprinamas. Vien tik dėl to, kad padidinti priverčiamųjų darbininkų skaičių, MVD Sovietų Sąjungoje suimė milijonus grupėmis ir, be to, deportavo milijonus baltų, lenkų, vengrų, čekų, rumunų, bulgarų, albanų ir t. t. Pavojingas teismo ir policijos galių sujungimas su „didžiųjų biznų“ vienoje MVD rankose yra viena priežasčių tokios didelės apimties sovietinės priverčiamųjų darbų sistemos.

Didžioji dalis šiandieną priverčiamųjų darbų stovyklose esančių kalinių nėra padarę jokių kriminalinių ir politinių nusikaltimų netgi plačiausia sovietinio nusikaltimo sąvokos aiškumo prasme. Šitie žmonės buvo suimti vien dėl to, kad vyriaus-

rinai ir pajavirinti laikraščio turinį, kol EUROPOS LIETUVIS bus mūsų, Europoje gyvenančių lietuvių savaitraštis, vertas šio vardo, o tolimose užjūrio kraštuose gyvenančiam broliui, padvelks Europos oru ir nuotaika.

Laikraščio ateitis priklauso nuo šios talkos!

sybė reikalinga pigios jėgos. Prie to prisidėjo, kad daugumas šių milžiniškų projektų, kuriuos vykdė Sovietų valdžia, yra srityse, į kurias niekas laisva valia neina dirbti, tai yra aukso kasyklose šiaurės vakaruose, drėkinimo įrengimais Azijos dykumose ir pan.

Tokių būdu Kremlius save įpajainojo į tokį circulus vitiosus, iš kurio pats ir norėdamas jau nebegali pabėgti. Prieš 15 metų buvo suimti ir deportuoti vyrai ir moterys dėl jų priešingo valdžiai nusistatymo, šandien gi priverčiamojo darbo sistemos pagalba sukurti didžiuliai pramonės projektai nustato, kiek žmonių su ar be jokio pagrindo turi būti suimti. Priverčiamasis darbas pavirto labai reikšmingu Sovietų tautos ūkio veiksmu.

Priverčiamųjų darbininkų skaičius Sovietų Sąjungoje šandien yra toks didelis, kad staigus piverčiamojo dar-

bo pašalinimas Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos ūkiui labai pakenktų. Didžiulės įmonės per vieną naktį nustotų visų savo darbininkų, o ir taip jau pertrauktas tautos ūkis būtų pastatytas prieš nepakeliamą uždavinį: visus tuos žmones, kurie šandien turi dirbti visagalinčiai valstybei ir skurde gyventi, asimiliuoti, arūpinti butais ir drabužiais.

Darbo vergų reikalą Lietuvos Laisvės Komitetas kreipė į JAV delegacijos Jungt. Tautos pirmininką Lodge. Pareikšdamas padėką už tokią gražią iniciatyvą šį reikalą viešai iškeliant ir jį ginant, ir antruoju raštu — į Jungt. Tautų general. sekretariatą, nušviesdamas, kokių būdu Sov. Sąjunga pavergė Lietuvą. Žygiai, kurių imsis Jungt. Tautos prieš darbo vergų išnaudojimą, sukelia viltį, kad Jungt. Tautos išvaduos ir Lietuvą. Darbo vergų klausimą Jungt. Tautos nematoma svarstyti būsimoje JT sesijoje.

KAS SVARSTYTA PARYŽIUJE

Š.m. rugsėjo mėn. 12 - 14 d.d. buvo susirinkusios Paryžiuje Komisija rinkti medžiagą, reikalingą Lietuvos Nepriklausomybės bylą ginant, ir Organizacinė Komisija Lietuvių Politinei Konferencijai Saukti.

Pirmosios Komisijos posėdžiuse dalyvavo jos pirmininkas LDŠ S. Lozoraitis, VLIKO V. T. pirmininkas K. Žaukaskas, VLIKO V. T. URT valdytojas Dr. P. Karvelis, Lietuvos atstovas Prancūzijoje Dr. S. A. Bačkis ir Lietuvos ministerio D. Britanijos pavduotojas V. Balickas. Pats ministeris B. K. Balutis dėl ligos atvykti negalėjo. Komisija nustatė pirmąsias savo darbo gaires.

Organizacinės Komisijos Lietuvių Politinei Konferencijai Saukti posėdžiuse pirmininkavo K. Žaukaskas, VLIKO V. T. pirmininkas, ir

juose dalyvavo kiti augščiau minėti asmenys. Komisijos narij prel. M. Krupavičius, VLIKO pirmininką, pavadavo VT URT valdytojas Dr. P. Karvelis. Komisijos narys Dr. A. Gerutis, Lietuvos atstovas Šveicarijoje, posėdin atvykti negalėjo.

Komisijos nariai, pasidalinę nuomonėmis apie Konferencijos suaukimo reikalą ir remdami turimomis JAV esančių lietuvių sluoginių žiniomis bei imdamiesi dėmesin kitas paaiškėjusias aplinkybes, priėjo išvadą, kad tokių Konferencijų šaukti š.m. rudenį, tuo pat laiku, kai susirinks JAV Lietuvių Seimas, kaip kad buvo numatyta anksčiau, nebūtų tikslinga.

Tolimesniam Konferencijos organizavimui darbu Komisijos pirmininkas K. Žaukaskas suauks kitą Komisijos posėdį, kai ras tat reikalinga.

BALTU TARYBOS POSEDIS

Rugsėjo 2 d. Baltų Taryba buvo susirinkusi posėdžio, į kurį atsilankė ir JAV atstovų rūmų narys Ch. J. Kerstenas. Posėdyje iš estų dalyvavo buv. estų užsienio reikalų ministr. S. J. Lipinš, ats. gen.-Skaitlauskas ir latvių bendruomenės Vokietijoje centro tarybos pirmininkas A. Šildė ir lietuvių — VT pirmininkas K. Žaukaskas ir URT valdytojas Dr. P. Karvelis. Dalyviai svečiai supažindino su padėtimi jų pavergtose tėvynėse ir jų bendras pastangas jas išlaisvinti. Į baltų sveikinimus ir ta proga pareikštus lūkesčius Kerstenas atsakė kalba, kurią čia išsiai dedame:

— Man labai malonu susitikti su kiekvienu iš Jūsų, atstovaujančių Baltų Tarybai. Taip pat esu labai dėkingas Jums, pone Selteri, už Jūsų pareiškimą, kuriame aš visiškai pritarau. Aš esu įsitikinęs, kad bolševikiniai sovietinio Maskvos režimo nusikaltimai tautos buvo pradėti Baltijos valstybėse. Bent mažų mažiau šios jos buvo pačios pirmosios pavergtųjų tautų serijoje, į kurią vėliau pateko Lenkija, Vengrija, Čekoslovakija, Rumunija ir kitos, net ir Kinija. Pravestį Pabaltijui pavergti metodai buvo vėliau panaudoti ir kitur. Mūsų Amerikos Kongreso Tyrinėjamas Komisijas kaip tik ir nori parodyti, kad Pabaltijo tautų pavergimo būdai buvo Sovietų panaudoti vėliau kitoms tautos pavergti. Mes tikimės galėsiu parodyti, koks yra gyvenimas Sovietų vergijoje. Nėra jokios abejonės tiems, kurie yra susipažinę su komunistinės agresijos ir komunizmo užtrauktos vergijos faktais, kad gyvenimas Sov. Sąjungoje yra priešingas žmogaus prigimčiai. Nėra abejonės, kad Leninas, Marksas ir Stalinas siekė, kaip dabar Ma-lenkovas, iškreipti žmogaus prigimtį. Jie siekia perdirbti žmogų, kurį su-tvėrė Dievas, mano ir Jūsų Dievas,

kaip būtų su dvasinėmis vertybėmis ir pavestį amžinajai paskirčiai. Jie siekia žmogų paversti tikrai medžiaginiu šioje žemėje trumpai gyvenančiu gyvuliu, nepripažindami jokių teisių. Žmogus ten tėra tik vertas, kiek jis tinka valstybei, tik so vietinei agresijai plėsti. Mes esame įsijungę į kovą, kuri gal yra pati didžiausia žmonių istorijoje. Visi tai žinome. Jūs tai žinote geriau nei aš, todėl esu Jums didžiai dėkingas, kad Jūs ateinate į pagalbą, padėdami išskirti aikštėn Sovietų agresijos ir gyvenimo Sovietų vergijoje faktus. Aš tikiu, kad jei pasaulis, esantis už komunizmo ribų, pradėtų suprasti, ką visa tai reiškia, tai žmonija pakiltų iš pasibaigėjimo ir padėtų naikinti komunistinį samokslą. Tiesiog neįtikima, kad Vakarų Europos žmonės, žmonės, kurie gyvena prie pat geležinės uždangos, neatrodo visiškai suprantą, ką komunizmas reiškia. Politinėje karyboje svarbus uždavinys yra panaudoti auklėjimą, žinojimą ir tiesą. Mūsų kova, kuri gali trukti ilgai, bus politinės karybos kova. Nors gal mes ir neišvengsime, tačiau neturėtų įvykti visuotinis trečiasis pasaulinis karas, kuriame viena pasaulio pusė kovotų prieš antrąją. Turėtų būti galima, kad mes iš šalies galėtume sujungti savo rankas per spygliuotas vietas su žmonėmis anapus geležinės uždangos ir tuo būdu nusikratyti komunizmo konspiraciją. Jei mes atsisakytume Pabaltijo tautų ir kitos tautos užmirštų jas visiškai, tai tada, kaip Jūs pareiškėte, Malenkovas ir kt. komunistiniai diktatoriai eventualiai galėtų paversti jas savo tolimesnių agresijų įrankiais.

Dar kartą dėkoju Jums ir reikiu viltį sulaukti Jūsų talkos, nes Jūsų reikalas yra ir mūsų reikalas, tai juk pačios laisvės reikalas. Tai visos žmonių reikalas. Mes tikimės galėsiu parodyti, kad komunistai efektyviai

LIETUVOS PASIUNTINYS 7 DIENOS PRIE SV. SOSTO PRANESIMAS

Ryšium su spaudoje pasirodžiusiomis žiniomis, kad Italijos vyriausybė yra paskutiniojo metu pakeitusi savo nusistatymą Lietuvos užsienio pasų pripažinimo ir vizavimo reikalu, Lietuvos Pasiuntinybė prie Sv. Sosto praneša sekančią:

1. Italijos vyriausybės pažiūra į Lietuvos okupaciją ir Lietuvos pilietybės bei užsienio pasų klausimą nėra pasikeitusi nuo 1948 m. Italija nėra pripažinusi „de jure“ Lietuvos okupacijos, tačiau esamomis aplinkybėmis ji skaitosi su faktinąja padėtimi Baltijos kraštuose. Atitinkamos italijos įstaigos, todėl, vizuoja Lietuvos užsienio pasus prisilaikydamos specialią, tuos pasus liečiančių taisyklių.

2. Minėtos taisyklės numato, kad Lietuvos piliečių, norinčių atvykti į Italiją, užsienio pasai būtų vizuojami Italijos konsulatų užsienyje, atsižvelgus užsienio Reikalų Ministerijos Romoje.

Einant tomis taisyklėmis Lietuvos piliečių norinčių išvykti iš Italijos ir prašančių išvykimo bei grįžimo vizos, užsienio pasai būtų vizuojami atitinkamų policijos įstaigų atsiklausus Vidaus Reikalų Ministerijos Romoje. Ši procedūra yra supaprastinama ir sutrumpinama, kai išvykstantis asmuo praityje jau yra gavęs išvykimo bei grįžimo vizas ir yra pažįstamas policijos įstaigoms.

3. Lietuvos piliečiai pageidaujantys atvykti į Italiją ir jau įteikę prašymus vizoms gauti atitinkamiems Italijos konsulatams, gali tuo pat metu kreiptis į Liet. Pasiuntinybę prie Sv. Sosto, kuri galimybių ribose mieliai tarpininkaus Italijos užsienio reikalų Ministerijoj bylai pagreitin-ti. Kreipiantis kalbama reikala, Pasiuntinybė prie Sv. Sosto reikalauja parodyti bylos numerį ir datą, kada ji buvo persiųsta Romon.

EUROPOS LIETUVIS - VISU LIETUVIU SAVAITRASTIS!

„Britanijos Lietuvis“ jau nuo peritų metų savo turiniu ir paskirtimi buvo ne tik Britanijos, bet visos Europos lietuvių laikraščiu. Dabar jis juo yra ir savo vardu.

Nomen — omen! Naujas laikraščio vardas — „Europos Lietuvis“ — yra simbolis Europos kraštų lietuvių bendruomenių pastangų suglaudinti savo gretas ir bendromis jėgomis dirbti Lietuvos ir lietuvių bėbai. O kur du stos, visados daugiau padarys!

„Europos Lietuvis“ turime, tad tebėna nuo šiol nei vieno lietuvių Europoj be „Europos Lietuvis“. Tik tada laikraštis tikrai mus visus jungs ir ves naujuoju platesniu keliu, praskaidrindamas mūsų tremties dienas. Tam tikslui su šiuo laikraščio numeriu yra skelbiamas „Europos Lietuvis“ vėjus, kuris tęsis iki lapkričio mėn. 1 dienos. Vajaus proga užsiprenumeruodami laikraštį ne tik patys įsijunkite į „Europos Lietuvis“ šeimą, bet svarbiausia, pasirūpinkim pritraukti į ją ir kitus, kurie „Europos Lietuvis“ dar neskaity.

Drauge kviečiame ir užjūrio lietuvius paremti „Europos Lietuvis“ įsijungiant į jo skaitytojų eiles. Šis laikraštis tebėna tiltas, kuris jungs jus su Europa ir Europos lietuviais, nes leisdami keliauti per vandenynus jus tikrai nebuvote pasiryžę tą ryšį nutraukti.

Tad visi į talką „Europos Lietuviai“!

Pasaulio Lietuvių Bend. Europos Gen. Sekretoriatas

naikina religiją ir kultūrą, išprievartauja mokyklas auklėjimo sistemoje, kad jie visiškai sutrumpia visuomenės branduolį — šeimą. Turėdami visa tai galvoj, mes tikimės galėsiu toje srityje panaudoti propagandą, paremtą tiesa. Mes galėsime sujungti kovoją, kad išvystume tas piktyšias jėgas, kurios atrodo atskilusios iš paties pragaro dugno ir kurioms vadovauja didelis maršalas, jo šėtoniškoji didybė. —

Berlynas. Trys sovietų MIG tipo naikintuvai nušovė virš Baltijos jūros to paties tipo lėktuvą, su lenkiškais ženklais, kuris norėjęs pasprukti į Daniją. Pradžioje bėglys skridęs labai augstai, bet ties vietoje Lassen jis nusileidęs žemiau, kur jį staiga užpuolė sovietiniai MIGai ir šūvių serijomis numušė jūron.

New Yorkas. Pabėgęs komunistinis Lenkijos atstovas Dr. Korovič, atsistąs į JTO vykstančius posėdžius, šį ketvirtadienį kalbėjo Reprezentantų Rūmuose apie tikrąją padėtį Lenkijoje.

Vašingtonas. JAV Prezidentas Eisenhoweris kreipėsi į amerikiečių tautą, prašydamas suaukoti žieminių drabužių Rytų Vokietijos gyventojams. Šiuo metu Berlyne vis dar tebevyksta maisto pakeičių dalinimas sovietų okupuotos zonos gyventojams.

Londonas. Anglijos Bankas nuo šio mėn. 17 d. diskonto procentus iš 4 sumažino 3 ir puse procento.

Vašingtonas. JAV apginkluosiančios atominės artillerija visas karines pajėgas, esančias Tolimuose Rytuose. Atominiai svediniai jau išsiųsti į Japoniją ir kitas Amerikos karines bazes.

Ottava. Kanados ministeris pirm. Laurent paskelbė, kad JAV prezidentas Eisenhoweris priėmęs kvietimą atvykti viešnagėn į Ottavą šių metų lapkričio antroje pusėje.

New Yorkas. Amerikos technikai išrado būdą pagaminti kišeninį Rentgeno aparatą, kuris bus labai naudingas ateities kare: gydytojai galės mūšio lauke peršviesti sužeistuosius karius.

New Yorkas. Amerikos atominės energijos žinovai skelbia, kad sovietų Rusijoje įvykusių atominų sporgimų serija yra tik bandymai, kuriuos Amerika yra Nevados poligonoje atlikusi prieš keletą metų.

Londonas. Šiuo metu D. Britanijoje angliakasių uždarbio vidurkis siekia £7. 6. 6., dirbančio požemyje ir £6. 7. 6., dirbančio viršuje. Šitokiai atlyginimas yra minimalus. Angliakasių sąjungos vadai reikalauja didesnių atlyginimų.

Varšuva. „Liaudies teismas“ Varšuvoje kelias dienas teisė vyskupą Kačmarek ir kelis kunigus. Vyskupas Kačmarek, iki teismo kalintas tris metus, prisipažino „kalto“. Jis ir „šnipu“ buvęs ir rengęs ginkluotą sukilimą už amerikiečių imperialistų pinigų. Vyskupas nuteistas 12 metų kalėjimo, o kiti kunigai po 8 ir 10 metų.

Seul. Pabėgęs šiaurės Korėjos lakūnas su sovietiniu MIG lėktuvu įspėjo pietų korėjiečius apie komunistų rengiamą naujam puolimui. Komunistai, nežinūrnt pasirašytos paliaubų sutarties, gabeną į šiaurės Korėją ginklus ir įvairių tipų lėktuvus.

Maskva. Malenkovas puola JAV politiką Tolimuose Rytuose, sakydama, kad Amerika siekia išlaikyti savo žinioje pietų Korėją, kuri esanti JAV „karo tramplynu“. Savo kalboje Kremliaus valdovas pasizadėjo duosnių auką šiaurės Korėjos atstatymui. Malenkovas sakė, kad jau anksčiau paskirti tūkstantis milijonų rublių pašalpa šiaurės Korėjai bus saunaudota krašto pramonei atstatyti.

Paryžius. Prancūzų vyriausybė at sakė į Adenauerio siūlymą kalbėtis dėl Saaro krašto. Nors iki šiolie atsakymo turinys nežinomas, tačiau manoma, kad Prancūzija sutinkanti tartis su Vokietija šiuo klausimu.

DULLES KVIEČIA RUSIJĄ KEISTI POLITIKĄ

JAV Užsienio Reikalų ministeris Dulles, kalbėdamas JTO debatų atidarymo proga, pareiškė, kad rytų Europos tautos turinčios dideles tradicijas, kurios niekada nebus pamirštos. Jis užtikrino, JAV-bės neturinčios tikslo ką nors kurstyti kelti riaušes, tačiau turįs vilčių, kad taikingu būdu bus galima pasiekti pasikeitimą.

Dulles įspėjo sovietų Rusiją, kad tuo atveju, jei ji nepakeisianti iki šiol vedamos politikos, tai įvyks kaip tik tas, ko sovietų Rusija dėl suprantamų aplinkybių norinti išvengti.

J. KUZMICKIS

GARBINGASIS SUKAKTUVININKAS

ATSIMINIMU PLUOSTELIS APIE ARKIVYSKUPĄ SKVIRECKĄ

Višpats myli tuos, kurie nekenčia pikto, sergi savo šventųjų sielas, atima jas iš bedievių rankos.

Psalmė 96, 10.

Garsusis prancūzų rašytojas Paul Claudel kartą pasakė: „Jūs, kurie turite žiburį, ką jūs darote su juo?“ Tarsi atsakydamas į šį klausimą, Adela Rogers St. Johns, rašydama apie maldos išsilgusį pasaulį, rašo:

„Vėlybą naktį suskambėjo mano telefonas, o kitame jo gale buvo jaunas vyras, laikraščio reporteris. Visuomet jausdavau, kad jis pasiepia mano maldas. Bet tai, ką jis turėjo pasakyti, buvo: „Žiūrėk, mano žmo- na rytą turės sunkią operaciją. Jau praėjo gerokas metų tarpas, kaip aš meldžiausi, bet man atrodo, kiekvienas, kuris turi ką reikala, šiandien meldžiasi. Ar negalėtumėte truputį išdėstyti pasimelsti už mus? Man atrodo, tai padės — aš galvoju, ar tai tikrai padėtų?“

Šį kartą reporteris neklydo: Ad. Rogers maldos tikrai padėjo.

Ad. Rogers buvo duotas tikėjimo žiburys, ir jis juo švietė. Jis padėjo tiems, kurie buvo reikalingi dvasinės pagalbos, bet patys buvo bejėgiai.

PIRMIEJI SVARSTYMAI

Kai buvau penkerių metų amžiaus, Eržvilka lankė J. E. Vysk. Pranciškus Karevičius. Pamenau žmonių spūstį, pamenau iškilmes ir žydų sutikimą pamenau (vaikai tada kalbėjo, kad žydai prašo Vyskupą leisti jiems savo mirusius karštuose laidotu). Tačiau geriausiai pamenau, kai Vyskui išvykus, išsiučiui jam parengtus iškilmingus vartus ir raizgiau nuo suvystusių vainikų virves: jos man buvo reikalingos mano traukinio sutvarkai...

Kai už kelių metų Jurbarką lankė J. E. Vysk. Juozapas Skvireckas, jau traukinį nestatė, ir jis stulpus nesikarsė: buvau gimnazistas su juodu „gorčiuku“ ant galvos. Žinoma, artį negalėjau priįsti, tad stebėjau Vyskupą iš tolo. Jis man atrodė kaip nežemiška būtybė: susitelkęs, rimtas, tylus ir nusižėmęs, nors rausva purpura jį visą puošė.

Praėjo dar eilė metų, ir 1931 m. pamačiau tą patį Ganytoją, tik tai dabar Kauno Arkivyskupa Metropolitą, Kauno Kunigų Seminarijoje. Jis, berods, teikė pirmuosius šventimus vyresniesiems mano draugams. Turėjau progos būti jau kur kas arčiau — už keliasdešimt žingsnių. Mane vėl už to pačios Ganytojo savybės: jo

didelis, gilus susitelkimas, įspūdinga vidinė rimitis, kažkokios didingumas. Tas didingumas visai nespynė su kitų išdėdumu, išoriniu blizgučiu pamėgimu ar noru pasirodyti.

Ir mažiau tada: eccce Sacerdos Magnus — štai didysis Kunigas... Štai žmogus, kuris gyvena Dievui ir Bažnyčiai. Jo rankose ir žinioje ne tik mūsų Seminarija, bet ir visa Kauno Arkivyskupija su eile parapijų, mokyklų, organizacijų, draugijų...

ARTIMESNIS SUSIDURIMAS

Tačiau tik 1932 m. rudenį teko Arkivyskupą J. Skvirecką iš arčiau susitikti, stebėti, jo žodžių klausyti. Pradėjau tada studijuoti teologiją ir nekantriai laukiau pirmosios Sv. Rašto įvado profesoriaus Ark. Skvirecko paskaitos.

Kai išgirdome varpelį, šaukiantį į auditoriją, visi ko skubiausiai dardėjome dviejų aukštų laiptais į erdvią, saulėtą klasę. Tyliai susėdome į suolus ir įsmeigė akis į tvarkdary, budintį prie durų. Ilgai laukti nereikėjo (Arkivyskupas niekuomet nesivėlavo!): mūsų budis draugas sušnypstė, ir mes visi automatiškai atsisojome. Į auditoriją ėjo susimąstęs Arkivyskupas, apsirengęs purpura apdžiūta sutana, žvilgančiais akiniais, rausva pjūse ant viršugalvio. Tik akimirksnį žvilgtelėjo į mus, ir tuoj prie katedros atsiklaupė maldai prieš pamoką: „Veni Sancte Spiritus — ateik, šventoji Dvasia“.

Gimnazijoje buvome pratę pirmosios pamokos metu susipažinti su nauju mokytoju, kuris skaitydavo pavarde iš žurnalo, teiraudavosi, iš kur kilęs, ar tokio ir tokio bendrapavardžio ne giminė ir pan. Laukėme: Arkivyskupas tuojau atsi-vertė savo medžiagą ir ramiu, apylėčiu tonu pradėjo pasakoti apie dėstomą objektą.

Ark. Skvireckas neskubėjo, kaip dr. Pr. Vencus ir nerėkavo, kaip prel. A. Grigaitis. Kiekvieną naują mintį buvo galima lengvai pasižymėti, o aš, įpratęs greitai rašyti, dažnai pataikydavau ištisus jo sakinius užrašyti. O tuos mūsų vadintus skriptus vestį buvo labai svarbu, nes jokių vadovėlių neturėjome, o pusmetinių egzaminų metu negi viską iš atminties rausi.

Savo mintis dėstė lėtai, aiškiai, po puliariai, kartkartėmis šypeldamas. Niekam nekilo jokių neaiškumų ir pas dalykas atrodė dėl to nepainius

ir nesunkus, kas mums ir buvo svarbiausia.

Jei kam kildavo kokių neaiškumų, Arkivyskupas visuomet leisdavo klausti ir noriai, palyginti, plačiai paaiškindavo. Pamenau, kartą paklausė, ar tiesa, kad žydų velykiniams pyragams („macos“) reikalingas krikščionių kraujas. Arkivyskupas šypsodamasis klausėsi mūsų klausimo, o paskui ramiai, šiuo ir tuo pasiremdamas, mums atsakė.

Nepamenu, kad kada Arkivyskupas būtų kokių paskaitų praleidęs. Visuomet buvo punktualus, vieno- dai ramus ir gerai pasirengęs. Buvome jauni, ir iš ramaus Ganytojo veido nepajėgėme suprasti jokių jo rūpesčių ar susikrimitimų. O jį be abejo, buvo.

ASMENINIS KONTAKTAS

Buvome teologijos studentai — klierikai, turėjome savo vadovus — rektorių, vicerektorių, prefektą ir dvasios vadą, tad į Arkivyskupą jokiais reikalais neteko kreiptis.

Pirmas asmeninis kontaktas — pusmetiniai egzaminai. Kiekvienam rūpėjo išlaikyti visus egzaminus, o ypačiai Sv. Rašto įvadą: negi pasirodys Arkivyskupui tinginis, apsi- leidsys ar „špagalkininkas“. Dėl to jo dėstomai dalykų rengėme itin at- dūžiai ir jokių pagalbinų priemonių nesigaminome.

Tačiau ir egzaminų metu jis buvo toks pats ramus, santūrus ir mažakalbis. Negirdėjome iš jo prel. Grigaičio pagąsdinimų ar dr. Vencaus baudymo „mylėti kaip dūšią, o kres- ti kaip griūšią“. Egzaminuojamo ne- bešaukė kitų priekin, negaudė iš kur so pradžios, vidurio ir pabaigos, pa- nių, filosofinių klausimų su „ški- cais“ nestatė.

Vienų egzaminų metu Arkivysku- pas, matyt, kur skubėjo: paklausė- nėjo vieną, antrą, dešimtą, dvyliktą ir sako:

— Matau, kad visi mokate. Para- šysiu tad visiems: gerai (4). Jei kas nori labai gerai (5-ko), prašau pa- kelti ranką!

Apsidairiau: niekas nekėlė rankos nors žinojau, kad pirmiausia rūpėjo penketukas. Rūpėjo — tyliai kalbant — penketukas ir man, ta- čiau nedrįsau kelti rankos. Pagalvo- jau: dar palaikys savigarbū, išdi- džiu.

— Na, kas norite penketuko? — pakartojo Arkivyskupas.

Šį kartą atsirado pora. Atsiradau ir aš, draugų pasiūlytas. Turėjau

atsakinėti ir įrodyti, kad vertas pen- ketuko. Gėdos nepasidariau: mano studijų knygelėje gražiu braižu bu- vo pažymėta — labai gerai.

Kitą kartą su Arkivyskupu akis į akį susidūriau Kauno Katedroje, iškilmingų pamaldų metu. Buvau jaunas klierikėlis, tad likau paskir- tas Arkivyskupui, atsisėdus į sostą, ant kelių padėti tokią prikištėlę. Priėjus reikėjo giliai nusilenkti, lai- ku pribėgti laipteliais, vikriai uždėti ant kelių, palpėti žemyn, vėl nusilenkti ir grįžti į savo vietą. Kelis kar- tus, pamenau, nespėjau pribėgęs nu- imti: tada Arkivyskupas labai šal- tai nukėlė prikištėlę, padavė ją kan- Meškauskui ir visai nekreipė į mane dėmesio. Tuo dėmesio nekreipimu buvau labai patenkintas, nes... visas iškaitęs.

Kitoks buvo Vysk. A. Karosas. Mačiau jį kelis kartus parapijų vi- zitavimo metu. Jei klierikai ar patar- nauji kunigai nespėdavo laiku pa- imti jo baculum (gan. lazdos), — pa- leisdavo ją ir gaudyk sveikas...

GYVENIMUI BEGANT

Visus augštuosius kunigystės šven- timus gavau iš savo Ganytojo Arki- vyskupo Skvirecko. Jam ir paklus- numą, ištikimybę prisiekiau.

Dėl to, kai baigiau Kun. Semina- rių, pirmiausia turėjau jam paklusti, sutikamas studijuoti literatūrą Vytai- to Didžiojo Universitete. Šią savo valią Ganytojas man pareiškė per prefektą kun. dr. Pr. Vencų. Arki- vyskupas davė man Seminarijos rū- muose butą, maistą ir visą aprūpi- nimą plius patenkinamą stipendiją.

Kai literatūrą studijavau, nebu- vau jo klausinėjamas nei apie paži- ną, nei apie kitus dalykus, nors ži- nojau, kad buvau rengiamas lietu- vių kalbos ir literatūros dėstytoju- toje pačioje Seminarijoje. Būdamas visu kuo aprūpintas ir pasitikėjimu apgaubtas, dirbau, kiek pajėgiau, kad neapvilčiau savo Geradario.

Tai, buvau kunigas, būsimasis lektorius, tad arčiau teko ir su kitais Seminarijos profesoriais bendrauti. Kartu su jais valgiau pietus ir vaka- riene, pas vieną kitą ir vaišių bu- vau kviečiamas.

Gerai nepamenu kokia proga (man atrodo, kan. Ad. Sabaliausko — Žalios Rūtos kanauninkystės pro- ga) buvau pakviestas ir į naujuosius Arkivyskupo Rūmus. Žinoma, vai- šių, pagerbimo vakarienė. Vaisėse dalyvavo pats Arkivyskupas, augš- tieji dvasiškiai, kariuomenės vada- s

gen. St. Raštikis, profesoriai ir eilė kitų. Arkivyskupas sėdėjo gražiame fotelyje, kalbėjosi su artimaisiais kai- mynais ir visus tėviškai ragino vai- šintis, nenuobodžiauti. Jis nė vieno nevaržė, pats vengė oficialumo, šal- tumo. Buvome miela ir malonu didži- jų žmonių tarpe.

Jau kitoks jis buvo vizitacijų me- tu klebonijose. Tada jautėsi daugiau oficialumo, o ypač pradžioje, nors vėliau pats mieliai jungdavosi į ku- nigių kalbas ir nevengdavo ir links- mesnių pasakymų.

Tie, kurie turėjo progos su Arki- vyskupu iš arti susidurti, kiek žinau, visuomet jausdavosi suvaržyti ir ne- drąsius. Arkivyskupas pirmiausia mėgdavo tylomis išklausyti, o tas jo tylėjimas kartais atrodavo varžys- geroką distanciją sudaręs. Ramiai iš- klausęs, po pertraukos pasakydavo savo nuomonę. Tada jau buvo gali- ma ir dialogu su juo kalbėtis.

80 METU SUKAKTIS

Kaip greitai bėga laikas.

Štai, rugsėjo 18 d. — dieną, kada rasau tuos atsiminimus — Arkivys- kupas Juozas Skvireckas, tolimoje Austrijoje, tarp kalnų, tyliame vie- nuolyne, atšventė 80 metų amžiaus sukaktį.

Gražiai pagyventa. Ir ne tiek gra- žiai „... labai produktyviai. Jis, kaip- ta žmogus su žibintu rankoje, ne- uždegė žibūro, bet juo iki šiol mums šviečia.

Arkivyskupas — istorinė asmeny- bė: Jis pirmas išvertė visą Senojo ir Naujojo Testamento Sv. Raštą į lie- tuvių kalbą (Romoje spausdinama naujausia, pataisyta viso Sv. Rašto laida); Jis — pirmasis Lietuvos Baž- nytinės Provincijos Arkivyskupas Metropolitais; Jis — pagaliau — an- trą kartą tremtyje.

Pamenau, 1944 m. vasarą į Jurbar- ką atvažiuoju senu sunkvežimiu. Ma- čiau jį susirūpinusį bažnyčioje pa- maldų metu, žinojau jį nenorint Lie- tuvos apleisti, tačiau vokiečių sau- gamas vykdė įsakymą: Arkivysku- pui nebuvo pasilikti sovietų okupuot- ąje Lietuvoje. Kaip tuose psalmės žodžiuose: „Višpats myli tuos, ku- rie nekenčia pikto, atima jas iš be- dievių rankos“.

Dėl to šiandien ir mūsų tremtis- turtinę, kai sukaktuvinkas Ark. J. Skvireckas gyvena mūsų tar- pe, be atovangos dirba, domisi lietu- vių veikla ir gyvenimu, rodo gyvą dvasinės stiprybės, pareigingumo ir Dievu pasitikėjimo pavyzdį. Ir 80

MYKOLAS VAITKUS

BUTI LAISVIEMS

Būti laisviems visada ir visai, Skrist su ereliais į saulę laisvai, Amžiną ilgesį mesti padangėse, Burtus užmiršt, kur užnuodyti mus rengėsi,

Žemę palikti marinantį liūdesį, Liautis sapnuos ir svaionėję beždė-

si, Mest moteriškes kvapsningą kalėji- mą,

Sieloj nutildyti meilės virpėjimą — Skrist į augštybes ir kilt amžinai, Kur galingieji mus neša sparnai!...

Taip, Bet užmrsti gėles ir pavasari, Dievišką naktį, lakstingalą seserį, Saulėtą džiaugsmą, žvaigždėtąjį il- gesį,

Josios akių žavesingąjį žvilgsnį, Šventąją kančią ir skausnųjį nerimą, Kur šiurpulingai būtų tau peri- ma —

Mesti tai visa ir bėgt nuo vergučių, Kur taip maloniai tu būtumei žu- vės? —

Ne! per vėlu! per sunku! daug ver- čiau

Likti čionai, kur taip saldžiai ken- čiau!

Ką gi! likimas dangaus atmetusių — Keikti kančias, o žieškoti vis jėgų...

KNYGOS BARE

Lietuviškosios Enciklopedijos I to- mas jau paruoštas ir netrukus pasi- rods. Baigiamas redaguoti ir II to- mas. JAV-se turi didelį pasisekimą J. Cicėno „Vilnius tarp audrų“. Lei- diny gražiai iliustruotas ir gerai do- kumentuotas. Dr. J. Bičiūnas ruošia studiją apie Vilnių, kaip Lietuvos so- stinę. Dr. J. Mačernis parašė ispa- niškai filosofinį veikalą „Žiūrėjime į žmogų atviromis akimis“. Jis taip pat išvertė į lietuvių k. velionies E. Peron veikalą „La Razon de mi Vi- da“. Jį įteikė išleisti Argentinos val- dinėms įstaigoms. Prof. St. Yla pa- ruošė lietuviškų vardų sąrašą, su- darytą iš istorinių šaltinių, literatū- ros ir praktikos. Jis turi 452 vardus.

metų sulaukęs, Ganytojas nebepai- si, bet dirba iki išnaktų Sv. Rašto vėlimą, papildydamas komentarus, rengdamas naują, pataisytą laidą spaudai. O kiek turiningų ir gilių ganytojinį laiško parašyta, kiek energijos ir rūpesčio parodyta, or- ganizuojant Sv. Kazimiero Kolegiją Romoje, verčiant Fatimos apreiški- mų knygą, šaukiant ir vadovaujant Vyskupų konferencijoms, lankantis Romoje!

Ilgiausių metų mūsų Ganytojų!

WHAT LITHUANIA MEANS TO ME

BY E. J. HARRISON

Didžiojo Lietuvos ir lietuvių bi- čiulio E. J. Harrisono straipsnį spausdiname anglų kalba, norėdami jį patikti originaliu dokumentu. Red.

I am penning these lines while still almost dazed by the warmth and affection of the reception given me at Lithuanian House on August 29 to celebrate the awesome occasion of my 80th birthday anniversary.

My awareness of the existence of Lithuania and the Lithuanian people is of long standing. It dates from spacious days in Tsarist Russia before the March and October revolu- tions of 1917, early during the first world war, when I was working in Petrograd as assistant correspondent for The Times. There in my scanty leisure I tried to keep myself physi- cally fit by practising Graeco Roman wrestling at an athletic club called „Sanitas“ of which I was the only English member. And it was there that I first met Karl Požela, a young Lithuanian, the then ama- teur champion middle weight wrestler of Russia. He was and doubtless still is a wonderful physi- cal specimen, as are many of his countrymen, with black hair, rosy cheeks and an ever ready smile which never came off even when he was inflicting crushing defeat upon some victim — the invariable fate of all his opponents. Early in our friendship he informed me, of course in Russian, that he was not a Rus- sian but a Lithuanian, although obliged to serve in the Russian army. I may therefore truthfully assert that

even in those far - off days I knew full well that the Lithuanians were not Russians or Slavs but a distinct race with a distinctive language of their own.

My resumption of Lithuanian ties was with a gentleman who had achieved a high reputation in a walk of life somewhat different from that so successfully followed by young Požela. I refer to the late Tamas Maruševičius, under whom I was privileged to serve during his tenure of the post of Lithuanian Diplomatic Representative in London between 1921 and 1922. I returned from Rus- sia to Japan shortly before the Revo- lution of March 1917 and it was at the port of Kobe, where I was work- ing as a journalist, that I first met Mr. Naruševičius who, as an official in the Moscow municipal adminis- tration, had come to Japan on busi- ness and invoked my services to translate certain documents from Russian into English. Some two years or so later we met again quite unexpectedly at the residence of President Smetona in Kaunas and were not long in recognizing each other and in renewing our earlier acquaintance. If there are any among my readers who remember Mr. Naruševičius in those days they will confirm my description of him as an exceptionally handsome man, well over six feet in height and in every other respect a fine representa- tive of his race and country. His premature death in his fifties came as a great shock to his many friends and constituted a serious loss to his

country during those early years of reconstruction wherein he played a by no means negligible role.

Such in brief is the personal back- ground of my introduction to a country and a people destined to bulk so largely in the later phases of my chequered career and thanks to which I had more than an inkling of the political issues involved when in August 1919 I journeyed down from Riga to Kaunas in charge of a heavy motor - lorry laden with pre- liminary supplies for the establish- ment of a branch of the so - called British Mission to the Baltic Pro- vinces (sic) under the then Lieut. Colonel S. G. Tallents better known today Sir Stephen Tallents. The branch was subsequently raised to the status of a Consulate - General and from 1919 to 1921 I acted as vice - consul. In 1921, when this appointment came to an end, I was glad to accept the invitation of Mr. Naruševičius to take charge of the Information Section of the newly - established Lithuanian Legation in London. Later I was formally appointed London correspondent of the Lithuanian Telegraph Agency or „Elta“ for short, and this congenial post I retained until 1940 when in the wake of the tragic events culmi- nating in the Russian Bolshevik oc- cupation of Lithuania and the en- forced drastic reduction of the Le- gation staff I had regretfully to sever my long and happy official connexion with the Lithuanian ser- vice but not my close personal ties with many staunch Lithuanian friends and former colleagues.

On the strength of this nostalgic retrospect and unbroken personal contacts I feel entitled to say what national characteristics and what qualities of mind and heart tented to ender the country and people to me. This appraisal is bound to be largely egotistical and a very abbre- viated record of the impact of those characteristics upon myself. Asked

to sum them up in as few words as possible I should say they include pride of race, traditional relation- ship with nature in its varied mani- festations, a highly developed sense of beauty refected in Lithuania's exquisite folk art and her delightful folk songs called dainos, loyalty to friends, boldness and inflexible te- nacity of purpose and an iron will which no alien tyranny can ever hope to subdue. And it is chiefly these national traits that have im- pressed me most profoundly.

As I wrote in my „Lithuania's Fight for Freedom“, among few peoples of the world, large or small, has the link with the past been pre- served to such an extent as among the Lithuanians. And this intimate association with the past is further demonstrated in the Lithuanian lan- guage which, of all living European speech today, is most closely akin to Sanskrit. From the very first days of my association with the country and people I needed no extraneous incentive to direct study of this, one of the most beautiful and most dif- ficult of modern tongues. Lithua- nian is peculiarly adapted to poetic and musical expression. It may well be doubted whether any other known language possesses such a wealth of diminutive and caressive forms as Lithuanian. And irrespec- tive of the purely utilitarian necessity for my of acquiring a working knowledge of Lithuanian in order to discharge my official duties with reasonable efficiency, I have never ceased to drive from it unalloyed aesthetic pleasure and satisfaction and shall doubtless continue to do so until the end of the chapter.

I have less authority to pronounce an opinion upon Lithuanian popular art and music. But the veriest tyro would recognize the inspiration of the countless crosses and shrines which are — or were — to be found al- over Lithuania, in cemeteries and churchyards, near homesteads, at

crossroads, along the rivers and alkes and by the wayside. These crosses and shrines, the creation of anyom- self - taught craftsmen, are a remarkable typically Lithuanian syn- thesis of pagan and Christian moti- ves, always original and interesting and often beautiful. And of Lithua- nia's most famous painter, M. K. Ciurlionis, who died in 1911, a great Russian critic Chudovski has said, „His work is a visual reflection of the world of harmony, of the eternal and limitless life“.

In the realm of vocal music, more especially, Lithuania shares with her more northern neighbours, Latvia and Estonia, the distinction of having produced some of the finest choirs in Europe, and song festivals upon a really vast scale rank among the most memorable and colourful of my personal recollections of the country and people. During the pe- riod of Romanticism many Euro- pean literary men were struck with the unusual beauty and richness of Lithuanian folk rites and made a special study of them. Goethe, Har- der and Lessing especially admired the songs connected with such rites and translated some of the most beautiful. Then the fascination of Lithuanian folk dancing is not un- known to Western Europe generally and England in particular though performances given from time to time by Lithuanian groups in interna- tional displays of this nature.

If quality rather than quantity we- re adopted as the criterion whereby to judge the claim of a country to be called civilized, then most empha- tically Lithuania would be assured a foremost position among the na- tions of the earth, in inverse propor- tion to her area and population. Even in the days of her greatness as the Grand Duchy of Lithuania, no- tably under the sway of the famous Gediminas, perhaps the most power- ful of Lithuanian sovereigns, her to- lerance and humanity in the treat-

ment of fall forms of religion and of other races subject to her were in marked contrast to the savagery them rampant in the polity of Western Europe. And after the recovery of her independence in 1919, no country in Eastern Europe, least of all her two powerful and unpleasant neighbours, Germany and Russia, showed more consideration for na- tional minorities, including the Jews, than she did. Not I but a wholly impartial and an objective observer, the Swedish author Sven Auren, in his book entitled „Signature Tune“, writing about the manner in wich Lithuania offered asylum to the Po- lish refugees fleeing before the Ger- man and Russian invaders in Sep- tember 1939 remarks: „The Lithua- nians behaved splendidly... Lithua- nia proved herself to be one of Eu- rope's most civilized nation... They behaved like gentlemen in their bour of testing“.

Of their personal loyalty to their friends no man alive has a greater right to speak than I because I am a living evidence of it. And by way of comparison with the methods of Communism let me cite the experi- ence of a former acquaintance of mine, an Englishman too, who after faith- fully serving a Moscow paper as its London correspondent for ten years was sacked at a moment's notice without any compensation.

I can in conclusion only repeat what I have often said before, that I regard my twenty years spend in the service of Lithuania as the hap- piest or my varied life upon which I shall ever look back with pride and gratification. And alike on grounds of sentiment and simple justice, in Lithuania's darkest hour, but let us hope before the dawn, „when the tongue's office should be prodigal to breathe the abundant colour of the heart“, I shall continue to do all that lies within my limited power to champion the righteous cause of my second Homeland.

ELTOS ZINIOS

S.m. rugsėjo 12 d. Paryžiuje sukvietė dvi komisijų posėdžiai — veiksmų konferencijai šaukti komisijos ir Lietuvos bylos medžiagai ruošti. Pirmosios komisijos pirmininkas yra Vykd. Tarybos pirm. K. Zalkauskas; joje VLIKui atstovauja VT pirm. K. Zalkauskas ir VLIKo pirmininką pavaduodamas URT valdytojas Dr. P. Karvelis. Antroji komisija šaukiama min. S. Lozoraitis. Iš diplomatinės pusės šiose komisijose namatyti min. S. Lozoraitis, min. B. K. Balutis, Dr. S. A. Bačkis ir Dr. A. Gerutis.

* * *

Vykd. Tarybos URT valdytojas Dr. P. Karvelis rugsėjo 5 ir 6 d.d. Sveicarijoje tarėsi su Dr. A. Geručiu politinės veiklos klausimais. Numatyta, kad Dr. A. Gerutis išleis du kumentaciją, apimančią mūsų veiksmų žygius Lietuvos laisvinimo reikalais. Aptartas informacijos Sveicarijos spaudos reikalas ir sutarta dėl visos eilės kitų priemonių, į laisvinimo darbą įtraukiant taip pat sveicarijų visuomenę.

* * *

Ryšium su laimėjais rinkimais Vokietijos kanceliariui Adenaueriui prof. M. Krupavičius pasiuntė Lietuvos Krikščionių Demokratų Partijos vardu sveikinimo telegramą. Joje pareikšta viltis, kad Vokietijos aiški politika prisidės ne tik prie Europos išgelbėjimo, bet ir bolševikų pavergtų kraštų išlaisvinimo. Kanceliariui Adenaueriui telegramą, sveikindamas su laimėjais rinkimais, pasiuntė ir Lietuvos ūkininkų Sąjungos pirmininkas Dr. P. Karvelis. Joje palin kėta, kad Adenaueriui pavyktų pagreitinti Europos apsiungimą ir visų Europos kraštų, ypač esančių už geležinės uždangos išlaisvinimą.

* * *

JAV atstovų rūmų narys Ch. J. Kerstenas su savo palydovais lankėsi Italijoje, Sveicarijoje, Berlyne. Rugsėjo 20–21 d.d. lankosi Bonnėje ir Amerikiečių Augštojo Komisarų Vokietijai įstaigoje. Bonnėje išvyko VLIKo ir V. T. vadovybė su atitinkamais tarnybų valdytojais, taip pat Vokietijos krašto valdybos pirmininkas Pr. Zundė ir estų bei latvių laisvinimo veiksmų atstovai. Lietuviai visur Kersteną sutinką su dideliu nuostirumu ir dėkingumu. Jo žygiai rodo gyvą susidomėjimą ne tik Amerikos lietuviais su ALT ir LLK, bet ir kitų bolševikų pavergtųjų tautų laisvinimo veiksmais. Vokietiečių spauda jo žygiams taip pat skiria daug dėmesio.

* * *

Balto centro išdėstymas A. S. Trečiokas jau atvyko į Europą ir šiuo metu susipažįsta su tremtinių gyvenimu Vokietijoje. Taip pat lanko įvairias įstaigas.

* * *

Zurnalistas V. Alseika jau atvyko iš JAV į Vokietiją ir įsijungė į darbą VT Informacijos Tarnyboje.

DIENOS RUPESCIAIS

R A S O

BR. SERBENTA

pagalba, o be jos Prancūzija neišvengs ūkinės katastrofos. Todėl, nekalbant jau apie Sovietų Rusijos gresmę, Prancūzija turės sutikti su Europos Gynbos planu, t.y. su vakarių Vokietijos arginklavimu.

* * *

Be Vokietijos, atnešusios Maskvai nemalonių reiškinį, Kremlius valdovams pareiškė, kad šio savaitės tikslas — „išlaisvinti“ permetę puolimą Azijon, tikėdamiesi, kad Vakarai, užsachuoti nepaprastai svarbioje strateginėje Korėjos bazėje, bus sukalbami taikos traktatuose su Austrija ir Vokietija, ir leis laisvą pasireikšti „demokratinę“ rytų Vokietijos vyriausybę. Deja, kažkur, kažin kaip, rytų zonos vokiečiai, gaivę dėl pačioje Rusijoje tuo metu vykusių viršūnės rungtynių, minutę atsivėrė, ėmė 17 birželio ir surengė darbininkų riaušes, kurios, nors laisvojo pasaulio ir nebuvo tinkamai išnaudotos, Maskvos ofenzyvinei politikai gerokai aplaužė ragus. Pagaliau rugsėjo 6 d. Vakarų Vokietijos rinkimai galutinai išblaškė sovietų viltis suvienyti Vokietiją pagal Kremlius norimą receptą. Tiesa, Rytų Vokietija ir toliau Maskvos žinioje, bet jau tik kaip Europos priešlėtos karo atžvejų, „taikos“ ofenzyvai iš rytų Vokietijos Kremlius išsijoti pareigūnus, vykstančius į užsienius. Pikantiškas, daug ką pasakęs apie padėtį satelitinėje Lenkijoje, buvo pabėgimas neutralios komisijos nario Heideknechtas, atsijęs priežiūrei belaisvių, nesutikusių grįžti komunistinėn Kinijon. Dar didesnė sensacija sukėlė laisvame pasaulyje, kai „demokratinės“ Lenkijos respublikos atstovas, prof. Korowicz, at-

siųstas į JTO posėdžius, paprašė azilio teisių, pareikšdamas, kad Lenkijos atsiję delegacija neatstovauja krašto reikalui, bet yra Maskvos samdiniai. Jis viešai pasakė, kad 95 proc. lenkų yra priešingi komunistų režimui krašte, kuris laikosi tik Sovietų Rusijos raudonarmėčio durtuvo pagalba. Pagaliau dar viena „smutkų“ Maskvai tenka pergyventi, tai šiaurės korėjiečių lakūno pabėgimas su rusiškoju MIG-u. Tai yra pirmas pabėgimas šiaurės Korėjos lakūno su sovietiškoju sprausiniu lėktuvu, už kurį pabėgėlis gaus Amerikos žadėtą 100.000 dolerių premiją, azilio teises ir... ki no artistės buki.

Tačiau visi šie įvykiai nubluktų, jei pasitvirtintų žinios apie Berijos pabėgimą. Jei tai būtų tikrėnybė — pasauliui būtų šis pabėgimas žymiai didesnė sensacija už Berijos suėmimo faktą. Visas šias sovietines sensacijas apvainikuotų, jei JTO posėdžiuose per dvi dienas seną giesmelę apie atominį nusiginklavimą giedoję Višinskis taip pat paprašytų azilio teisių. Lūkerėsimė... Vėliau, ar anksčiau — paprašys!

SOVIETU BAZES

Gerai informuotas amerikiečių žurnalas „Aviacijos Amžius“ skelbia, kad Sovietai esą sudarę ištisą vairubajamųjų raketų bazių grandinę. Lietuviams įdomi ypač toji pranešimų vieta, kurioje skelbiama, kad svarbiausios bazės yra Rygos įlankoje ir kad jų visa eilė įrengta taip pat Lietuvos pajūryje. Šių bazių tikslas — „apvaldyti“ Švediją ir Baltijos erdvę. Tačiau bazės statomos ir toliau į vakarus, o kitos net prie Erfurto, Turingijos krašte. Iš čia jos numatytos panaudoti prieš Reino tiltus, Rūro pramonės centrus ir prieš strateginius Santarvinių teikimo uostus — Amsterdamą ir Rotterdamą. Visą eilę kitų bazių yra įrengta Karpatų kalnuose ir Juodosios jūros pakraščiais. Jų taikyns — Dardanai. Taigi ir šis bazių žiedas rodo, kad Sovietų imperialistai nori sukelti naują karą ir įsiviešpatauti pasaulyje. Nors oficialiai šių metų biudžete kariniais reikalais išlaidas jie ir skelbia esant kiek sumažintas, užtat tą spragą su kaupu stengiasi užkirsti slaptoju biudžetu, sudarančiu beveik pusę viso viešojo biudžeto.

Pasižymėjęs amerikiečių dienraštis „The Washington Post“ 53. 8. 25 paskelbė straipsnį, kuriuo atskleidžia paslaptį, kodėl JAV taip griežtai pasipriešino Churchillio „Rytų Locarno“ planui. Mat, JAV vyriausybė laikosi tvirtu nusistatymu, jog sovietinės imperijos žlugimas yra ne tik galimas, bet ir tikras. Gali tai trukti ir ilgiau, nors ir dešimtis metų, tačiau yra tikra, kad toji imperija su-

byrės. Todėl amerikiečiai nenori leisti į visokias derybas su Sovietais, galinčias šiaip žmonėms sudaryti išpūdį, jog Amerika pripažįstanti Malenkova kaip Stalino įpėdinį. Kad TSRS tikrai subyrės, tą mintį „W. P.“ bendradarbiui patvirtino ir vienas žymus Vak. Europos diplomatas jo sutiktas Jungt. Tautose. Jis gerai pažįsta padėtį Europoje, nes pats yra ilgą laiką buvęs užsienio reik. ministeriu. Ir šis diplomatas tvirtai pareiškė: „Aš tikiu, kad Sovietų imperija anksčiau ar vėliau tikrai subyrės. O ligi tol Vakarai turi likti stiprūs ir ryžtingi“.

Išidėmėtini ir gen. Ridgway žodžiai: naujojo karo metu jokia valstybė nėra saugi nuo aviacijos puolimų. O jie skris su atominėmis ir vandenilio bombomis. Todėl JAV ir daro viską, kad nepasikartotų antrasis „Pearl Harbour“. Kaip viena iš naujienų yra pagaminimas tokio bombonešio, nuo kurio gali pakilti ir vėl prie jo grįžti sprausminiai lėktuvai. Tai yra pirmas atsitikimas aviacijos istorijoje. Pirmasis JAV karo laivyno raketinis lėktuvas jau pakilo apie 25 km. aukštį. Sprausminiai JAV lėktuvai nesustodami perskrenda iš JAV į Angliją ar kitas Europos valstybes. B 36 bombonešiai taip pat nenusileisdami perskrenda į Japoniją. Statomas atom. jėga varomas povandeninis laivas, kuris galės po vandeniu išbūti neribotą laiką.

Britai, lyg atsakydami bolševikams į vandenilio bombos susprog-

ZVIRBLIO PASIAUKOJIMAS

Grįžau sodo takeliu į namus. Pirma manęs bėgo, mano vilkinis šuo. Staiga jis stabtelėjo, prigulė prie žemės ir ėmė stebėti, lyg pamatęs laukinį žvėrį. Sustojau ir aš. Už kelio likos metrų ant takelio buvo nukritęs jaunas žvirbliukas vos keliais silpnais pūkais pridengtas. Žvirbliukas iš paskutiniųjų bandė ištiesti savo sparnelius, — viskas veltui. Mano medžioklinis šuo iš lėto artinosi prie bejėgio paukštelio, kai staiga kaip akmuo šuniui prieš snukį krito senas juodakrūtinis žvirblis ir pasišaukęs, išspėdamas išvengti šokinėjo prieš atvertus šuns nasrus. Jis savo kūneliu pridengė jauną žvirbliuką, visas drebdamas iš išgąsčio, neapsakomai gailėsiu čypso, — jis pats save aukojė...

Koks milžiniškas atrodė jam šuo, o tačiau stipresnė kaip jo valia jėga nutraukė iš viršaus žemyn ir priverė gelbėti savo vaiką...

Mano šuo susilaukė, sustojo lyg rodos, suvokdamas tą jėgą.

Greitai pasišaukiau sumišusį šunį atgal ir nuskubėjau nustebintas.

SUVIELOTOJI VĖLIAVA

Apie prancūzų laisvąjį, enciklopedistą, moderniojo netikėjimo šlopa Diderot pasakojama, jog kartą jį iš netyčių užklupęs draugas, kai Diderot savo dūkrele mokėjęs katekizmo...

Į nustebusį draugo klausimą, Diderot šypsodamasis atsakė:

dinimą, paskelbė, kad yra išradę tokias raketas, kurios gali pasiekti 15 km aukštį ir „skristi“ 3.200 km greičiu per valandą. Sios raketos skris taip taikliai, skelbia „Neue Zürcher Zeitung“, jog nuo jų negalės išsiskirti joks piloto valdomas, prieš lėktuvus. O Sovietų lėktuvai su atominėmis ir vandenilio bombomis kaip tokie sudaro D. Britanijai didžiausią pavojų. Tai raketos su „elektroniniais smegenimis“. Churchillio žentas Duncan Sandys, skelbia, kad britų lėktuvai „Valliant“, „Vulcans“ ir „Victors“ įstengs prasi-muštį pro visokią Sovietų gynybą apsaugą. Tai yra viena iš stipriausių garantijų, kad Sovietai nedrįstų rizikuoti pradėti naująjį karą.

Pagaliau, kad Sovietai, siekdami imperialistinių tikslų — užvaldyti visą pasaulį, nebebūtų tokie agresyvūs, JAV sekretorius Dulles kelia mintį, jog turi būti pakeista Atlanto Charta. Ji turi būti pritaikyta prie atominio amžiaus ir naujųjų šio meto reikalavimų. Tą mintį palaiko taip pat britų ir kt. politikai.

Viešpatie, kai mes esame blogi, siųsk mums norą pasikeisti. O kai esame geri, padėk mums gyventi.

Peter Marshall

— Aš nežinojau, kaip geriau išauginti savo vaiką. Neradau labiau sutvirtinančio vaiko gyvenimą mokslo, kaip krikščionių tikėjimas.

Ar jūs, skaitytojai, panašiai galvo-jate?

Krikščionių tikėjimas parodo aiškiau negu bet kas kitas Dievą ir pri-mena žmogui pasisaugoti žemės daiktų, kad jie kelia į Dievą neužbarikaduotų.

Krikščionių tikėjimas, įgyvendina mas kasdienybėje, nurodo tinkamą santykį tarp darbo ir Dievo, tarp šei-mos gyvenimo ir dorovės, tarp džiaugsmų, skausmo ir amžinybės. Viskas krikščionių tikėjime gauna savo prasmę, net ir skausmas jame nėra nelaimė, ir pati nelaimė nėra galutina pražūtis.

Gaila, šiandien daugelis žmonių nesupranta religijos svarbos gyvenime, darbe ir džiaugsme, šeimos ir pašaukimo reikaluose. Daugeliui religija tėra tik vėliava, kuri laikas nuo laiko didesnėmis progomis išvietoja-ma ir pakabinama viešumoje. Daugeliui religija — sakykime atvirai — tėra tik sekmadienio drabužis, išlyginamas šventai dienai, o po sekmadienio pakabinamas spintoje ir vi-sos sekantios šešios dienos tvarko-mos pelno, įgeidžių, smagumų dėsniais.

Mūsų šiandieninis jaunimas neretai galvoja, kad krikščionių tikėjimas yra nevyriškas, silpnas, kapitu-liuojas prieš gyvenimo sunkumus ir sprunką iš gyvenimo sunkumų į antgamtinės svajones. Neveniam kartais sunku įsivaizduoti ir tikėti, kad kas nors yra daugiau negu tik apčiuopiama medžiaga, kad yra dės-niai, tvarką pasaulio gyvenimą, kad be gamtos yra antgamtinis pasaulis. O ką jau kalbėti apie dvasinį, Dievą ir pomirtinį žmogaus gyvenimą, stebuklus. Taip sunku daugeliui žmonių krikščioniškai tikėti.

Daugeliui žmonių tas darbas yra vertingesis ir garbingesnis, kur daugiau uždirbama. Daugeliui gyvenimo didžiausia vertybė yra pinigais, pasilinksminimai ir džiaugsmas. Tur-tas, gerbūvis, šilta vieta yra tie stabai kuriuos šiandien krikščionys stabmeldžiai garbina ir jiems smilko.

Šiandien, kai Vakarai kovoja prieš laisvės ir teisių priespaudą, nejuo-čiomis tie patys Vakarai kovoja prieš Dievo teises ir laisvę. Gal netiesa? — Kas padaryta iš sekmadienio? Ar sekmadienis dar yra skiriamas Vieš-pačiui? Ar filmai ir laikraščiai labai derinasi su doroje, padorumu? Ar daug kas stengiasi savo privatyti ir viešą gyvenimą tvarkyti pagal Kalno pamokslą dėsnius ir 10 Dievo įsaky-mų.

Nereikia būti pranašu, sakant, kad mūsų kovos prieš bolševizmą, tol bus nevaisingos, kol krikščioniškoji religija neras pagarbios vietos mūsų kasdieniame gyvenime.

K. J. D.

STASYS YLA

ZMONES IR ZVERYS

(Ištrauka iš to paties vardo Kun. St. Ylos knygos, išleistos Amerikoje. Knygos 556 psl., parašė tarp kita ko autorius rašo:)

„Sunku kalbėti apie buvusius spygliuotus užvaras. Žmogus vis lieki jautrus tam, kas išgyventa. Dar sunkiau kalbėti apie žmones, kurie už jų buvo. O ten buvo žmonės. Žmonės žvėrių ran-kose. Žvėris norėjo juos palaužti ir sunaikinti, bet jų dvasia nesidavė priveikiama.“

CHARAKTERIAI

GERMANTAS — VIENIŠAS

MINTYTOJAS

Kitas buvęs valdžios žmogus — Germantas laikėsi nuosaliai visų bloko ginčų. Prabilavo tik prie stalo, valgydamas. Sėdėjo dažniausiai su Mečiu Mackevičium, kurs mėgo politines temas. Nejuočiomis jis išprovokavo pasisakyti ir savo kaimyną. Tada Germantas karščiuo davosi, dėstydamas ir gindavo savo pažiūras. Politika esanti reali kova. Priemonės turinčios būti tokios, ko kias priešas vartoja. Prievartos nereikia bijoti. Diktatūra esanti vie-nintelė protinga valdymo sistema.

Niekas nesistebėjo tokia jo kalba. Daugelis jį visi dar laikė nacių pa-taikūnu. Toks jis pradžioje bandė reikštis. Jieškojo ryšio su kapais,

jiems vokišku stiliumi daužė klumpių užkulnis ir vis kartojo „jawohl“. Paskui to atsisakė, pamatęs, kad čia visai kitas pasaulis. Tačiau draugams galėjo tai palikti keistų išpūdį.

Keista atrodė ir kita jo maniera. Parėjęs iš darbo, jis sėdėdavo vienu vienas, parėmęs galvą, kažką mąstydamas. Valandų valandas, į-meigęs žvilgsnį į vieną tašką, jis galvodavo. Atrodė, kad jo smegenis vargina kažkas labai sunkaus, bet kas — buvo sunku atspėti. Gal jis tikrino kaip savo mintyse, taisė ar keitė? Gal perversino savo naciškas idėjas, kuriomis buvo užsikrėtęs prieš karą?

Dar studijuodamas lingvistiką Leipcigo universitete jis kalbino kitus lietuvius, studentus pasidalinti te-momis ir įsukurti lietuvišką „Mein Kampf“. Pritariau nerado, tačiau savo minties neatsisakė. Grįžęs į Lietuvą, bandė patekti lektoriumi Klaipėdos pedagoginį institutą, tikėdamasis ten surasti prisilauginti sau šalininkų. Tuometinis švietimo mi-nisterijos generalinis sekretorius Ma-siliūnas, galbūt jausdamas ko Ger-mantas siekia, nepaskyrė jo į Klai-pėdą. Germantas tada nuėjo dirbti į saugumą, spaudos skyriaus vedė-ju.

Prieš pat karą Lietuvoje lankėsi Tilžės gestapo viršininkas dr. Gref-fė. Germantas buvo paskirtas jį ly-dėti po kurortus ir gražesnes vieto-reikštis. Jieškojo ryšio su kapais,

betikslė. Savo rankose jis laikė vi-šą žvalgybų rytų šiaurės kraštams sekti. Tad ir pažintis su Germantu jam turėjo praversti. Bolševikams užimant Lietuvą, Germantas pabė-go į Filžę ir kurį laiką buvo Gref-fės svečias.

Kai mes atsidūrėme Berlyne, Ger-mantą jau radom ten. Jis nesijungė į lietuviškąjį pabėgėlių gyvenimą, laikėsi nuosaliai, kažką veikė, bet ką — niekas iš karto nesuprato. Tik susikūpus lietuvių sąjungai ir para-pijai, susiorganizavus aktyviųjų są-jūdžiui kovai su bolševikinio Lietu-vos okupantu, pradėta jausti ir Ger-manto vaidmuo. Greičiausiai tas pats Grefė pavėdė jam susprogdinti tau-tinį lietuvių judėjimą Berlyne. Ger-mantas ėmėsi darbo labai atsargiai, pats neišdėdė ir priekį, neišsiduo-damas, panaudodamas kitus.

Iš jo antrinių ar taktinių bu-vo ir Mykolas Zilinskas. Vienu me-tu jis ypatingai susidomėjo manimi. Kartą — tai buvo 1940 m. verbų diena — jis pakvietė mane į Kaiser-hof viešbutį vakarėnėms. Sakė tu-ris svarbų reikalą ir noris supažin-dinti dar su vienu žmogum. Sutar-tų valandą radau jį laukiantį prie durų. Viešbutyje prie vieno staliu-ko buvo dr. Mikalauskas (Mikonis), autorius šleikštiaus vokiško roma-no prieš Lietuvą, pavadinto „Bala“.

Jo nebuvau dar pažinęs, nes jis lietuviškos kolonijos gyvenime nesiro-dė. Mikalauskas buvo labai kalbus. Pasakojo apie savo studijas Vokie-tijoje, savo tarnybą užsienių reika-lų ministerijoje Kaune, savo moks-liškus darbus. Ta proga užsiminė skaitęs ir mano vieną kitą knygėlę.

atseit, jau iš seniau mane pažįstas. Prisiminė ir lietuvių reikalus Berly-ne. Jie esą blogi: Skipitis persėjęs, nemokąs išnaudoti lietuvių sąjungos pozicijų; Skirpos suorganizuotas aktyvistų branduolys galys būt net žalingas lietuviškajam reikalui. Tuo du žmones reikėtų nušalinti ir vado vybę perduoti tinkamesniems. Nau-jieji gali būti nežinomi platesnei vi-suomenei, bet drąsūs, viskam pasi-ryžę. Jei tai padaryti pavyktų, būtų daug laimėta. Reikėtų suorganizuoti tą gerą lietuvišką chorą, kuris važi-nėtų po Vokietijos miestus ir garsintų Lietuvos vardą. Išleistume lietu-višką laikraštį, kuris pasiektų ir in-formuotų visus lietuvius, išsiblaškiusius po Vokietiją. Būtų gautas lie-tuvių kalbos lektoratas Berlyno uni-versitete.

— Planas gražus ir remtinas, bet ar vokiečiai sutiks visą tai leisti? Be to, iš kur paimti pinigų? — pa-siteiravau.

— Mikalauskas nusijuokė.

— Daugiau negu tikra, — pasa-kė. Bet man buvo jau aišku. Lau-kiau, ką jie toliau sakys. Buvau „parapijos“ klebonas, ir dar lietu-vių sąjungos valdybos narys. Gal-vojau, ką bendra galėčiau turėti su šiais planais? Lyg atspėdamas ma-no mintį, Mikalauskas ėmė aiškin-ti:

— Mes ir norėjom pirmiausia su-jumis kalbėti. Jūs turite įtakos. Jei prisidėtumėt prie mūsų (ši žodį jis pabrėžė), galėtume lengvai nuversti tą seną, supuvusią kolonijos viršū-nę.

— Man, kaip kunigui, nedera dē-tis į betkurį politinį sąjūdį, — pa-sakiau. — Juo labiau remti skaldy-

mąsi. Jūsų kultūriniai planai gražūs — prie jų mielai prisidėčiau. Bet jei reikia juos laimėti rietenu kaina, ne-pritariau. Mes esame ir taip negau-singi, o jeigu dar suskilsime, vargu ko gero pasieksime. Geriau emigran-tų sutarimas, negu daliniai kultūri-niai laimėjimai.

Kalbėjau paprastu tonu, nedary-damas išpūdžio, kad juos puolu. Tačiau pastebėjau, kaip Mikalaus-kas sumirno, o Zilinskas nejaukiai pažvelgė į savo draugą, sekdamas jo veido išraišką.

— Tada mes jums per daug pasa-kėme, — lyg išpėdamas ir grasinda mas pareiškė Mikalauskas.

Tolimesnis pasikalbėjimas vyko nesklaidžiai. Tema nukrypo kitur. Po kelių dar žodžių atsivėikimom ir išsiskyrėm. Vėliau paaiškėjo, kad Mikalauskas jau iš senesnių laikų yra nacių agentas. Jis dėl to buvo išmestas iš užsienių reikalų minist-rijos, ar pats pabėgęs nuo teismo.

Vokiečių sovietų karui kilus, su-žinojome, kad naciškos lietuvių gru-pės vadas dr. Germantas. Jis tuoj išsikubino į Lietuvą. Savo vietoj ir savo įgalotiniu paliko rašytoją V. A. Sis kalbino norinčius greičiau grįžti į Lietuvą, bet su sąlyga, jei pasizadės įsijungti į lietuviškųjų na-cionalistų grupę.

Lietuvoj, tapęs švietimo tarėju, Germantas vedė visai kitą politiką. Nacionalistų nebeorganizavo — gal matė, jog iš to nieko nebeiš-eis, o gal sudūrė su stipresne na-cionalistų grupe, kuri iš pirmų die-nų pasisūlė talkinti vokiečiams. Ši grupė jau turėjo savo vadus, ir Ger-

manto anaipolt nebūtų stačiusi prie-kyje.

Germantas galėjo vokiečiams la-bai praversti švietimo darbe. Nacių kėslams tai buvo svarbus postas. Jie siekė susidoroti su lietuviškąja inteligentija ir priauklėti naujos. Šį planą išdėstė nediakretiškas, prasi-gėręs vokiečių dr. Scholzas, gyvenęs Lietuvoj dar prieš karą ir dabar per-ėjęs SD (sicherheitsdiensto nacių saugumo) tarnybą. Jis aiškino, kad lietuviai yra ūkininkų tauta. Lietu-vos valstybė yra tik inteligentų iš-pūstas burbulas. Ūkininkui visai ne-svarbu, kas Lietuvą valdys: jam pa-kanka, kad būtų sotus, saugus ir ga-lėtų lengvai lankyti bažnyčią.

— Mes neiešime, kad intelligen-tiška jūsų galvosena klaidintų svei-ką ūkininką. Jei priešinsitės, mes jų išrausime, — kartojo savo pa-žįstamiems lietuviams Scholzas.

Germantas, puikiai žinodamas šiuos vokiečių kėslus, jiems pasiūlė

— Leiskit tik man išplėsti mokyk-lų tinklą, ir aš perauklėsiu naciškai visą naująją inteligentiją.

Naciai jam leido. Leido kurti nau-jas gimnazijas, progimnazijas, moky-tojų seminijas. Negailėjo pinigų, kurie, žinia ejo iš lietuviškų fondų. Germantas labai greit sukūrė platų vidurinio mokslo tinklą, pasirinko padėjėjais geriausius pedagogus, lei-do įvairias instrukcijas, pats važinė-jo po provinciją ir skatino daugiau dirbti, daugiau mokytis. Apie naci-zmą jis niekur nekalbėjo. Svąra ir tvarka; darbas ir mokslas — buvo jo tema. Bet tai nebuvo nei naciška, nei vokiška.

b. d.

PAUL GALLICO

Ispazinties Preliudija

PAUL GALLICO-anglų rašytojas, parašęs keletą knygų vaikams, jauniui, o 1952 m. paskelbęs idiomą "TRIAL BY TERROR" apsaką. Šios apsakos pagrindinis veikėjas Jimmy Race, amerikiečių laikraščio Paryžiuje reporteris, nenori tikėti, kai sužino, jog Vengrijos teisme vienas amerikietis pripažino prie nebūtų nusikaltimų. Norėdamas pats įsitikinti, nukeliauja į Vengriją, kur būva tuojau suimamas, prof. Varolyas ir dr. Soldessy "perdirbamas", ir teisme, kaip išmoka pamoką, papasakoja savo "nusikaltimą", jausdamas saldų palengvėjimą.

Šita ištrauka vaizduoja jau parengtą Jimmy, kurį prieš teismo bylą skutėjas ir masažuotojas pagražina, kad atrodytų visai sveikas

Pažymėtina, kad pagal šią P. Gallico apsaką buvo pastatytas ir daug kur parodytas idomus filmas.

Tai buvo amerikiečio šnipo rytas Marko gatvės teisme.

Andrassy kalėjime skutėjas ir masažuotojas paskutiniams prisilietimams rengė Jimmy Race būsimiems įvykiams, atidžiai stebint profesorius Varolyas. Pagal visus planus ir tikslus, jis dabar tikrai atrodė kaip žmogus, kuris prieš šešias savaites atsidūrė Andrassy, — jeigu kas nors nebūtų iš arti pažūrėjęs į jo akių lėlytes.

Prirengimas truko jau dvi naktis, kai Jimmy buvo leista keturiasdešimt valandų be pertraukos miegoti. Palaipsniui taipgi jam skiriamas karštesnis mokslis buvo padidintas ir pagerintas, tad pilka išvaizda ir alkanas išblyškimas buvo beveik išnykęs iš jo veido.

Jis buvo lygintas, glostytas ir masažuotas. Jo plaukai buvo gražiai su dėti ir kvapniu vandeniu apšlakstyti veidas ir kaklas. Jis buvo nusuktas, išteptas ir jo nagai aplyginti, ir jo rūbai buvo sugrąžinti, baltiniai išplauti ir sulaidyti, eilutė išvalyta ir išlyginta, batai nublizginti.

Dabar, kai jis gulėjo kėdėje, skutėjas paėmė iš nedidelio juodo krepšio, kurį jis atsinešė į kalėjimą, mažutę dėžutę su replėlėmis, kvėpalais ir tepalais, padažė juose savo pirštus ir lengvai masažavo jo skruostus.

Profesorius Varolyas atidžiai jį stebėjo ir staiga vengriškai paklausė:

— Kas tai yra?

Skutėjas atsakė:

— Sere Cheka, Ekselencija. Tai tik ženklas. Jis buvo plačiai naudojamas rumunų ir vengrų karininkų — čia jis lengvai atsikosėjo — senais laikais, norima spalva nuspaulvinant jų skruostus po varginančios dienos. Jūs tik pažūrėkite, kaip tai jungiasi ir kaip neįmanu atskirti...

Profesorius Varolyas pasakė:

— Ak, taip. Kam jūs abu dirbate

— ah — tais senais laikais...

Masažuotojas atsakė:

— O tokiam turtuoliui, Ekselencija, kaip ir daugelis mūsų. Bet dabar visa tai užmiršta, tiesa? Šiandien yra kitokie laikai. Kiekvienas uždara biauja kaip gali. Esi tikras, kad teisme ponas amerikietis padarys puikiausią įspūdį. Grafas rytai ateidavo į namus gerokai sublogęs, bet vie nuoliktą valandą paprastai jį turėdavo puikiai atrodantį pasirodyti su kalba parlamente. Taigi...

Jis pataisė Jimmy kėdėje ir pradėjo jo spalvotus tepalus, išimtu iš dėžutės, trinti skruostus žemiau akių, viršuje ir apačioje skruosto kaulų, kol šis neįsitraus į odos skylutes. Paskiau jis paėmė ledą gabalėlį ir pradėjo juo plačiais mostais brūžinti tas pačias vietas, kol oda nepasidarė šviesiai ir baltutė. Jis leido jam truputį pasilsėti, o pats šokinėjo nuo vieno šono prie antro ir Jimmy užnugarįje, nukirpdamas truputį čia ir pašuikuodamas truputį ten pagal nepamirštamas viso pasaulio skutėjų mostas. Jis pasakė Varolyai:

— Dabar jūs pastebėkite nuostabų Sere Cheka veikimą. Jūs atsimenate, kad tas ponas buvo išblyškęs ir nepergeriausio gymio, nepaisant dažų ir masažo. O dabar! Ir pats grožis tame, kad viso to pėdsakai truks mažiausiai keturiasdešimt valandų.

Ir tuo metu jis pradėjo savo pirštais vikriai ir stipriai braukti Jimmy skruostus. Beveik tuo pačiu metu atrodė, kad kraujas ir spalva pradėjo plaukti į jo veidą — sveikatai, po oda, vietoj jos viršuje, kur bet koks Jimmy išblyškisio veido pasikeitimas, ryšium su susijaudinimu teismo metu, būtų išryškėjęs rausvumą ir paspalvinimus.

Jimmy pradėjo kalbėti aiškiai ir be jokio nusistatymo. Jis sakė:

— Aš atvykau į Vieną kovo 23 dieną ir tučtuojau vykdžiau man duotą įsakymą įsiskirti į Vengrijos Liaudies Respubliką tikslu išvalyti karininius dalykus ir sabotuoti, pranešant...

Profesorius Varolyas jį pertraukė

didelio pykčio šauksmu. Jo veidas buvo raudonas, kaip purpuras.

— Nedabar, kvaili. Ne čia. Ty-lėk!

Jimmy pasižiūrėjo į jį ilgą, lėtą, nesuprantančią žvilgsniu, kuriame buvo jauisti gilus skausmas ir nuostaba. Jo žodžiuose skambėjo trūkčiojimas ir dūšumas, nes jis vis dar buvo vaistų įtakoje ir taip parengtas, kad vienintelis dalykas, išsprūkęs iš jo krūtinės ir kalbos padargų, buvo išpažintis.

— Bet aš maniau... kai jūs sudavėte man... O taip sunku tai laikyti... ar jūs nenorite, kad kiekvienas žinotų?...

Skutėjas su padėjėju pasikeitė trumpu žvilgsniu ir šoko dirbti, pasukiniai prisilietimais lygindami Jimmy.

Profesorius Varolyas taipgi susivokė.

— Netrukus, — jis pasakė Jimmy.

— Netrukus jūs turėsite progos.

Abiems pagalbininkams jis trumpai pasakė:

— Amerikietis yra taip persipildęs savo nusikaltimo prieš Vengrijos liaudį pajutimu, kad nori būti tikras dėl tų dalykų, apie kuriuos nori teisme pasakyti...

Jimmy pakartojo:

— Greitai viskas pasibaigs. Jūs man pažadėjote.

Marko-Utza teismo rūmuose Jimmy Race atliko savo išpažintį, pajausdamas palengvėjimą ir pasitenkinimą jausmą, kokį pergyvena geras aktorius, kuris buvo mokomas ir paskui tiksliai kartoją, kuris jaučiasi savo vietoje ir žino, kad gali pasitikėti su jo atminties šaltiniais, nurodytu būdu išdėstydamas žodžius, mintis, sąryšį.

Jis įsmeigė akis į žvėrišką veidą profesorius Varolyas, kuris sėdėjo pirmoje eilėje šalia dr. Soldessy, priaričiai linkiodamas galva kiekvieno naujo paragrafo pradžioje. Iš tikrųjų, jie buvo tarsi tėvai egzaminu metu ir jų vaizdas teikė Jimmy stiprybės ir troškimo gerai visa atlikti, nes jie abu taip ilgai ir kietai dirbo jam padėdami.

Tamsoje, neįsivaizduojant salėje sėdėjo žmonės šaltos, karčios ne-

apykantos eilėse, įsmeigę į jį sunkaus neapkentimo veidus. Jie buvo propagandos primokytai sutikti jį su gliausia neapykanta, įkvėpta rūpestingai parengtos klasių neapykantos propagandos. Metų metus jie buvo mokomi susitelkti prie abstraktaus priešo, kadžio, vadinto Vakarų Imperialistų, Anti-demokratų, Karo kurstytojų, kažko, kuris, kaip buvo kalama, noris juos sunaikinti. Čia, pagaliau, buvo akivaizdus tokio priešo pavyzdys, — didelis, turtingas ir įžūliai atrodąs vyras, kuris atvyko kaip tų priešo tautų pasiuntinys juos šnipinėti ir rengti jiems pražūtį. Teis-mū rūmai virpėjo jį neapykanta.

... Šalti filmų kamerų stiklai buvo nukreipti į jį ir ten buvo įrengti mikrofoni, kad kiekvieno kalba būtų užrašyta ir paskelbta. Kai Jimmy akys pagaliau įsiseigė į dr. Soldessy ir profesorius Varolyas, sėdinčius pirmose eilėse, jis pajuto atovangą, tar si pagaliau jis būtų pamatęs draugus. Jis žinojo, jie buvo draugai, nes ilgai ir kantriai su juo vargo, padėdami jam suprasti nusikaltimo esmę ir pasiekti atovangos, kuri ateina, kai kaltė iš pagrindų apgaileta.

Sprendimas aidėjo triukšmingu, jausmingu balsu, kad retkarčiais virpėjo jautriai skambančios priešais jį esančios mikrofono pokštėlės. Visų akys buvo įsmeigtos į jį — šalti, sunkūs trijų teisėjų žvilgsniai, aštrūs, nepalankūs prokuroro žvilgsnis, pašiepūs, patenkintas jo gynyboje dirnsnis ir įkvėptas blogo norinių išskrypelių bei „darbininkų“, suauktų ta proga į teismo rūmus, pažvilgojimas.

O jo priekyje su pasitenkinimu kinkavo žemyn ir aukštyn profesorius Varolyas galva, kai jo ausys gaudė kiekvieną jo įtaigos, įkalto mokinio, niuansą ir pėdsaką, o tuo metu jo gero draugo ir antro tėvo dr. Soldessy lūpose žaidė patenkinta šypsena, užbaigus tokį sunkų uždavinį.

Jimmy buvo toks patenkintas. Jis net neatsisuko ir nepažvelgė į tą vietą, kur jis atėjo apkaltinti Nick ir Suzy Strang ir visus kitus, kurie var-dus jis apjuodino ir išdavė...

Išvertė

Jonas Gailius

LIETUVIAI PASAULYJE

AMERIKOJE

Pianistas A. Kuprevičius pakvies-tas dėstyti į Clevelando konservatori-ją. (Lietuvių teatras Čikagoje stato Putino „Valdovą“. Režisuoja A. Rūkas). Viena iš žymesnių New Yorko meno galerijų šį rudenį rengia dail. A. Galdiko darbų parodą.) V. Zukauskas jau tampa amerikiečių aktorium ir su Indianos unito aršiu trupe vaidina jau 3 veikalų ang-lų k. Zukauskas Indianos unito dė-s to lietuvių k.

Iš JAV numatytas deportuoti ir buv. „Laisvės“ red. V. Paukštys.

Buv. VLKIO narių ir Tautos Fon-do valdytojų K. Bielinui rugsėjo 26 d. sueina 70 m. Jis yra didžiojo knygnešio sūnus ir Lietuvos laisvės kovų veteranas. Šalia prof. J. Kaminsko ir Dr. P. Grigaičio, pats žy-musis Lietuvos socialistų vad. Pa-čiu kritiškuoju metu yra vadovavęs VLKIO prezidiumui, — šiuo metu dirba, kaip jo narys, Lietuvos Lai-svės Komitete. Ypač daug domisi Lie-tuvos sienų problemomis ir yra ge-rai susipažinęs su įvairiais emigran-tų, ypačiai rusų, sąjūdžiais.

Lietuvių Profesorų Draugija Ame-rikoje buvo sušaukusi Čikagoje me-tinį suvažiavimą. Vykd. Tarybos ir savo vardu pasveikino VT pirm. K. Zalkauską. Suvažiavime išklaudyta apyskaitų ir pranešimų, taip pat iš-rinkta nauja vadovybė. Iš lietuvių mokslininkų svarbiausių darbų pa-nėmė Liet. Instituto sukūrimą ir

įspletimas, Liet. Enciklopedijos re-dagavimas ir kt. Enciklopedija lei-džiama veik tokiu pat didumu, kaip buvo Lietuvoje. Prenumeratorių turi-jau apie 3.000. Tuo tarpu kai okup. Lietuvoje mokslininkai verčiami vi-sokiais būdais išniekinti Lietuvos pra-eitį ir klastoti jos faktus, laisvajame pasaulyje esę lietuviai mokslininkai stengiasi kurti tikrąsias mokslines vertybes.

Apie rugsėjo 8 d. reikšmę per A. Balsą kalbą pasakė Vasario 16 d. akto signataras prof. M. Biržiška, pa-lygindamas jį su Nepriklausomybės švente vasario 16 d. ir St. Seimo — gegužės 15 d. Rugsėjo 8-ji yra vy-tautinė šventė, kai pats imperatorius Zigmantas buvo pripažinęs Vytautui teisę į karaliaus vainiką. Ji mums įsamonia žiląją senovę, didingus mūsų praeities laikus. Šios garsios lietuvių praeities neužtemdys jokie okupantų sklenimai.

Nauja LUS vadovybė. pravedus rinkimus, į Liet. ūk. S-gos cen-tro valdybą išrinkti šie asmenys: inž. K. Baranauskas, J. Diamantis, Dr. P. Karvelis, agron. Dr. J. Petronis, ir prof. B. Vitkus. Rinkimų komisi-ja sudarė agron. Dr. P. Kaladė, adv. A. Juknevičius ir Dr. K. Sidlauskas. Naujoji valdyba pareigomis pasis-kirstys artimiausiu laiku.

BALFO centro išdinininkas A. S. Trečiokas su žmona laivų „Ameri-ka“ išvyko vienam mėnesiui į Euro-

KARKIEMIO AKMENINIS IRASAS

ARERAS IR JASAVA

Iliustruotų žurnalų su istorinėmis studijomis šiandien randame daug ir labai gražių. Mėla ir smagu juos skaityti. Bet tai nėra mūsų laikų iš-radimas. Karkiemyje (Carchemish) hi-titų, kuriuos pavadinti tikslesniu var-du — lietuvių senoliai — paliktieji akmenyse vaizdai su įrašais rodo kaip jie brangino iliustraciją. Iškalę žinomųjų valdovų atvaizdus, jie ak-menyse paliko apie jų darbus žinias. Gaila, kad tos žinios iki šiol nebuvo mums žinomos, nes hititų vaizdaraš-tis nėra mokslininkų perskaitytas: mokslininkai taikė hititų kalbos skie-menis įvairioms kalboms ir nesurado panašumo. Viena tik lietuvių kalba gali būti teisingas hititų kalbų rak-tas. Tą teigimą, manau, patvirtins ir sekantis mano perskaitytas vaizdaraš-čio įrašas.

KETURI AKMENYS

Britų Muziejaus leidinyje „Carche-mish“ Parr I, Plate B. 8 b. parodo surastus Karkiemyje keturis su pa-liustruotu raštu akmenis. Ilgiausias įrašas yra pirmajame akmenyje: 9 eilės su 70 - 80 skiemenų kiekvieno-je eilėje. Ten kalba apie savo žygius Araeras, Ara sūnus, Bumavato anū-kas, Karkiemio valdovas, suminėda-mas per 70 Palestinos vietovių, ku-rios net mūsų laikais yra žinomos geografams.

Antrasis akmuo pavaizduoja ma-žesnio ūgio Jasavą ir už jį didesnį, Karkiemio valdovą, Araerą, ku-is, paėmęs savo došne ranka Jasavą ka-pilnų žingsnių skuba pirmyn. Ap-linkui jų galvas yra 78 skiemenų vaiz-dai su 11 padalinimų ženklų. Apie šio akmens įrašą ir noriu šame straipsnyje kalbėti, kitus du akmenis paliektis sekantiems studijoms.

Akmuo yra bazaltinis, 1.10 per .85 m. dydžio. Minėtam Britų Muzie-jaus leidinyje jis yra atskirai atvaiz-duotas kaip Plate B. 7 ir įrašas ryš-čiau patiekiamas Plate A. 7a.

TEKSTAS

Minėtieji 78 skiemenų vaizdai nėra vienodai vertinami mokslininkų. Kai kurie jų visiškai nežinomi, pasi-taikantieji pirmu kartu. Net žino-muosius k.a. i O. Forrer, J. I. Gelb randą vaizdą, kurį F. Hrozny, H. Th. Bossert ir kiti skaito va, o kur Cow-ley, Hrozny skaito i, ten Bossertas taria t. Tas mokslininkų nesutarimas yra tik dėl to, kad nežinoma, nepers-kaityta, neatpažinta tikroji hititų kal-ba. O kai mokslininkai nesutaria, yra proga įnešti savo spėjimus, duoti ki-tą reikšmę ženklams, jei tik jie ir ki-tose vietose save pateisina. Prisilaiky-damas savo „alfabeto“, kurs bent 90 nuosimėčių sutinka su prof. Hrozny nuomone, minėtieji įrašai skaitau sekantčiai:

JA SA VA E RA KU MA NA
A ZA JA I BU VA TU A Saka su-dėtinis trijų skiemenų ženklas. Jį ga-lima skaityti RADAN i, NURAN-DA i, ar kitaip) TA LU I A VEI MU BU VA N JA TA (toliau yra

RASO KUN. DR. K. A. MATULAITIS

dėlo ženklas: jį skaito E. O Forrer kaip SČNUS) A SA JA BU VA E ARA ERA ARA S K GAL LI (LU) AS RU ZA TRY RA NU TA RU VA NA DIE PRI TA RA ZA RA E PA DA VA TRY RA SA RU ETA NAS VA ZA I JA VEIS AS

AISKINIMAS

Jasava, kurį Araeras veda už ran-kos, man atrodo, yra Judo karalius, Asa sūnus Josaphat, valdęs Judeją 873 - 849 m. pr. Kr., nes tekste ga-lima rasti „sūnus Asaja“ — Asa, Asa jo (913 - 873). Tiek Asa, tiek Juozapa-tas (kaip jį vadina arkiv. Skvircė-ka) buvo geruose santykiuose ne tik su Damasku, bet ir su Karkiemio valdovais. Kai Izraelio valsybė val-dė karalius Baasa, kuris sostinę per-kėlė iš Sichem į šiaurę, Tersan, ir, lių yUEE-hdokunetaonishrdlcmwy spausdamas Judo karalystę, už 6 my-lių nuo Jeruzalės sutvirtino p.lį Ra-mą, karalius Asa palenkė dideleis dovanomis Damasko karalių Benna-dą I išeiti prieš Baasą. Damasko valdovas paėmė globon ne tik Izra-elį, bet ir Judo karalystę. Tuo laiku, atrodo, Karkiemyje karaliau Ara-eras, Ara sūnus, Bumavato anūkas.

AZAJA yra Raudonųjų Jūrų šiau-rėje uostas, vadinamas Eziof — geber. Jau karal. Salomonas valdė tą vieto-vę. „Karalius Salomonas pasicarė-taiogi laivyną Asiongaberyje, kurs yra prie Ailato ant Raudonosios jū-rs kranto Idumėjos žemėje“, skai-tome Karalių 3 knygoje, IX, 26, Ja-savo — Juozapatą, anot Kar. 3, XXII 49, „buvo padirbines laivų ant jūros, kad plauktų Opyriui dėlei aukso, bet jie negalėjo išplaukti, nes sudužo Asiongaberyje“. Ailato įlanka vėliau buvo pavadinta Agabah. Jasavo lai-vynas sudužo apie 80 m. po Salomo-no imrties.

LUJA spėjamai gali būti Luhith, i pietus nuo Nebo kalno ir i rytus nuo Jordano įtakos i Mirusijų Jū-ras apie už 10 mylių, netoli Madabos prie senovės kalnų kelio, einančio iš Moabų krašto i Jordano upės lygu-mas.

MOKSLO MARGUMYNAI

Kaulai yra reikalinga medžiaga — ir ne vien tik šuniui pagrauzti... Kauluose yra riebalų, yra ir baltimų, iš kurių gaminami želatina ir klijai; kaulų karkas ir fosforas reikalingas trąšoms.

Ligi šiol iš kaulų riebalus ištrauk-davo įkaitintais benzinos garais. Da-bar atrastas naujas būdas — šaltu vandeniu! Sutrupinti kaulai apipila-mi didžiuliuose kubiluose šaltu van-deniu ir paleidžiamas labai augšto dažnumo bangų virpėjimas — smū-giai. Stiprios virpėjimų srovės smū-giai plintą 4000 metrų į min. greičiu; sudaužo kaulų riebalų ląstelių siene-lis ir išskiria iš jų riebalus. Nė se-kundės netrunka, ir kaulų riebalai plaukia vandenyje. Kaulų liekanos tada atrodo kaip išspausinta kempinė.

Po 8 minučių nuo darbo pradžios galima iš kaulų liekanų baltimų ga-minyti klijus. Šį naują anglų išradimą perėmė amerikiečiai. Naujas bū-das yra vienas stambiausių atradimų riebalų gamybos srityje. Pritaikius panašią eigą, galima lengvai rieba-lus išspausti iš silkių, žuvų kepenų, taip pat iš kokoso riešutų.

Dabartiniu būdu gauti žuvų tau-ka! turtingesni vitaminais, negu anks-čiau gautieji.

Kaulų riebalai plačiai vartojami: jie suskirstomi į gliceriną ir riebalų rūgštis. Iš pastarųjų gaminamas muilas, stearinas ir oleinas. Oleinas su kitomis medžiagomis reikalingas audimų gamyboje. Iš stearino gautą-ja smala izoliuojami kabeliai ir im-pernuojama įvairios medžiagos. Iš kojų kaulų išgaunamas labai geras vad. nagų aliejus, vartojamas tiks-liams laikrodžiams ir mechanikiš-kiems instrumentams tepti. Taip pat geriau sija odos rūši tepa irgi nagų aliejumi. — Kaip matome, kaulai labai reikš-mingi pramonėje ir gyvenime.

Profesorius Dornje, 60 metų am-žiaus, garsaus lėktuvo „DO X“ kon-struktoriaus, nesenai pranašavo gra-žią vandens lėktuvams ateitį. Ke-turmotoriams lėktuvams užviešpa-tavus erdves, atrodė, kad vandens lėk-tuva! liks pamiršti. Tačiau pastaruo-jų laikų plačiai pradėta statyti van-dens lėktuvai.

Šiandieninių lėktuvų svoris ir grei-tis diena iš dienos vis kyla. Todėl ir pakilimo takai turi būti kaskart

JATA, Jotis, raitieji kariai.

GALLIASRUZA žodį galima pers-kaityti ir kitaip: Kalbu asruža, kal-pu asruža, nes antram skiemeniui stilizuotas puodo vaizdas nežinia ko-kia reikšmė pavartotas akmenis kalė-jo. Jei tai būtų vienas žodis, jis pri-mintų CALLIRHOE, Amonitų kraš-te prie pat Mirusijų Jūrų pilį, ži-nant kad K. ir G. pas hititus reiškia tą patį, lygiai kaip B ir P. Jeigu gi galvos vaizdas čia paimitas vieton vei-do vaizdo, būtų VEIBU, dabar va-dinama Oboth, Edomo karalystės pi-lis. Edomas tuo metu neturėjo savo karaliaus, Jį valdė Juozapato (Jasa-vo) įstatytas vietininkas. Šiuo atveju įrašas reikštų: Veibų Asruža.

TRYRANU TARUVANA, ma-nau, reiškia: Tyro miesto karalystės valdovą Taruvaną.

DIE PRITARA, Dievas pritarė, palaimino, davė pergalę.

ZARAE, Zaraci, vėliau vadinta Je-rash, o dabar Gerasa, pilis Galaado kalnuose.

PAĐAVA TRYRASA RUE, pa-davė, atidavė Tryro — Tyro rūją, mi-nių, karius

TANAS — tenais. VĀZA — ka-ro vežimai. IJA — jėjo, įvažiavo. VEIS AS, veiziu, matau aš. Gal bū-ti ir VISAS Visi vežimai, visa veža.

TEKSTO VERTIMAS

Jasavaėjo randojo mano Ažajin ir buvo tuoj į ten (atvyko) Lujos Vei-ma, buvo jotis sūnaus Asajo, buvo ir Araeras Araso, Veibų Asruža, Ty-ranų Taruvana. Dievui Ažajui pritarė Ažajui: padavė Tryraso rūją Tenais važa jėjo visa.

PASTABOS

Šis Karkiemio akmenis vaizdaraš-tis patvirtina šv. Rašto Sen. Įstatymo duotas žinias apie Asa sūnų Jasavą — Juozapatą. Pats savaime tekstas yra didelės mokslinės reikšmės.

Araeras Araso'o — Ara sūnus Kar-kiemio valdovas, kuris paliepė ak-menis kalikan išskirti akmenyje vaiz-dus ir padėti įrašų jo kalbamąja kal-ba, i mus kalba lietuvių senolių gar-sais: jie išliko akmenyje per 2800 metų.

MOKSLO MARGUMYNAI

statomi vis ilgesni ir stipresni. Aero-dromai kainuoja neįsivaizduojamas sumas. Čia ir peršasi mintis panau-doti natūralius pakilimo ir nusilei-dimo takus — vandens paviršių. Pradėjo angiai, pastatę greičiausių lėktuvų laivo išvaizdos. Panašūs ban-dymai pravedami ir JAV-se. Pasiro-dė, kad spausminiai lėktuvai gali puikiai pasinaudoti vandens aerodromais.

Dar viena savybė iškelia vandens aerodromu panaudojimą: pajūry ežerų tūrinės valstybės gali neju-n tamai greitai sutraukti stiprius oro puolamuosius dalinius be didelių pa-sirošimų jiems statyti aerodromus.

JAV-se Niujorko valstybėse pasta-tyta nepaprastai statinys: 75 m. augščio plieno kubilas, pripildtas 200.000.000 litrų jūros vandens. Ši-tame kubile įleista Amerikos valsty-bės paslaptis—pirmasis atominis laivas „Nautilus“, kuriam nereika-lingi dyzelio motorai, nei šviežias oras. Jis gali būti paniręs kol patin-ka ir gali nerti taip greitai, kaip ir naikintuvas — 60 k.m. į valandą.

Greičiau nei patys statytojai ma-nė, pastatytas pirmasis atominis motoras. Kur gi jį išbandyti? Aišku ten, kur bus skiriamas, — jūros van-denyje. Tačiau... jeigu bent truputį motoro švino šarvai sutriktų, visa laivo apylinkė liktų žudančių radijo aktyvų atomų sunaikinta...

Amerikonai nutarė pastatyti dirb-tinį vandenyną — milžinišką plieno kubilą, pilną vandens. Pasakyta — tuoj daryta. I plieno kubilą be ga-lo ilgos kolonos tempė 200 milijonų litrų jūros vandens. Ir tada... atsi-darė specialūs šliužai ir toli valdan-čios rankenos paleido plaukti pir-mąjį pasaulio atominį nardlavį „Nautilus“! Užsilindė už plieno šar-vų stebi būrelis inžinierių dieną ir naktį mirties energija pakrautą plaukiojančią mašiną, kuri trupu-čio uranijaus kiekio varoma galės mėnesius plaukioti nesustodama.

Zmonės be oro gali gyventi kelias minutes, be vandens maždaug dvi savaites, be maisto maždaug du mė-nesius — o be naftų minčių nesibaigiančius metus.

Kent Ruth

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

KERSTENAS DAR VIEŠI EUROPOJE

JAV atstovų narys Ch. J. Kerstenas dar viešis Europoje. Šiuo metu Kerstenas yra Švedijoje. Tikimasi, kad iš Švedijos Kerstenas atvyks Londonan kitą savaitę.

OLANDAS BIELINGAS IŠVYKO IŠ LONDONO

10 dienų Londone, Lietuvių Namuose viešėjęs W. C. Bielingas grįžo Olandijon. Apie jo patirtus įspūdžius lietuvių tarpe, platesnį reportažą spausdinsime kitame numeryje.

PIRMASIS „EUROPOS LIETUVIO“ PRENUMERATORIUS

Rytų Londone gyvenęs mūsų savaitraščio skaitytojas, Petras Mašalaitis, šeštadienį užsiprenumeravo višiemis 1954 metams „Europos Lietuvį“. Jam, kaip ir visiems kitiems, užsakiusiems „Europos Lietuvį“ iki 1953 m. gruodžio 15 d. skiriamas „Europos Lietuvos“ kalendorius nemoka mai.

PRASOMAS ATSIŪSTI ADRESĄ

Skaitytojas B.L., prašęs patarimo dėl „dingusių naminių gyvulių“ ir už tai prisuntęs „Europos Lietuvį“ iki 1953 m. gruodžio 15 d. skiriamas „Europos Lietuvos“ kalendorius nemoka mai.

SUSIRINKIMAS

Š. m. spalio mėn. 4 dieną, 2,30 valandą, Lietuvių Namuose šaukiamas DBLS Centrinio skyriaus metinis narių susirinkimas. Susirinkime kviečiami dalyvauti ir Londono skyriaus nariai, nes bus svarstomas Centrinio ir Londono skyrių sujungimo klausimas.

DIENTOTVARKĖ:

- 1) Susirinkimo atidarymas.
- 2) Protokolo skaitymas,
- 3) Valdybos pranešimas,
- 4) Revizijos komisijos pranešimas,
- 5) Centro Valdybos atstovo pranešimas,
- 6) Centrinio ir Londono skyrių sujungimo klausimas,
- 7) Rinkimai atstovų į Sąjungos suvažiavimą,
- 8) Valdybos ir revizijos k-jos rinkimų klausimas,
- 9) Einajamieji reikalai.

Centrinio skyriaus valdyba

PSICHINIAI SERGĄS LIETUVIS NUZUDE LENKĄ

Neseniai Londone, Centr. Kriminaliniame Teisme buvo teisiamas lietuvis Jonas Gedeika už žmogžudystę. Teisme kaltinamasis iš viso nesiteisino, nekaltėjo, ir tiesioginius klausimus neįveikė atsakyti nei vienu logišku atsakymu. Jis nesiorientavo apskritai, kad atsideręs nusikaltėlio suole.

1950 metais Jonas Gedeika susirgo psichine liga ir buvo patalpintas Long Grove Epsom psichiatrinėje ligoninėje, kur kartais dirbdavo ligoninės virtuvėje indų plovėjas darbu. Savo darbą jis atlikdavo gerai, bet tik tada, kai jis būdavo vienas. Nelaimės dieną ir virtuvėje atėjo jo pažįstamas, toje pat ligoninėje besigydyjęs lenkas. Gedeika, pamatęs atėjusį draugą, paleido į jį septyniolika lėkščių ir, kai šis ėmė bėgti iš virtuvės pro valgyklos salę, Gedeika prisivijo jį. Čiupęs kėdę, pritrenkė bebėgantį. Vėliau gulindamas lenkui užveržė kaklaraištį ir, kol subėgo ligoninės prižiūrėtojai, Gedeikos auka buvo mirusi.

Po ilgesnio gydytojų tyrimo Gedeika buvo pripažintas sergantis schizofrenijos liga, negalįs kontroliuoti savo veiksmų ir iš viso jis absoliučiai nesiorientuojęs. Gydytojų parodymais nelaimingasis neįveikęs atskirti dienos nuo nakties. Centr. Kriminalinio Teismo sprendimu J. Gedeika patalpintas Bredmoor kriminalinių nusikaltėlių bepročių ligoninėje. Nėra vilčių, kad J. Gedeika kada nors iš ten išeitų.

Lietuvoje yra likusi Gedeikos žmona ir dukrelė. Anglijoje kurį laiką Gedeika dirbo Coventryje, o vėliau persikėlė į Londoną.

MANCHESTERIS

PRANEŠIMAS

DBLS Manchesterio skyriaus Paminklinio Kryžiaus loterija nukelta į š. m. spalio mėn. 4 d.

Visas DBLS skyrių valdybas, kurios dar negrąžino loterijos bilietų, prašome grąžinti iki 1953 m. spalio 1 d.

DBLS Manchesterio
Skyriaus Valdyba

CORBY

ATLAIDAI CORBY PARAPIJOJE

Lietuvių gausumu Corby skyrius nėra pasižymėjęs, tačiau savo aukomis, turint galvoje to skyriaus narių skaičių, neabejotinai jis pirmas: corbiečiai aukoja visur, kur tik liečiamas klausimas lietuviškų reikalų. Jie aukoja gimnazijai, aukoja Tautos Fondui, aukoja Kersteno sutikimui, aukoja jaunimo stovyklai, o per paskutinį metinį narių susirinkimą, kuriame dalyvavo neskaitytinai daug skaitytojų, paaugukojo ir mūsų savaitraščiui — EUROPOS LIETUVIUI 2 svarus, 11 šil. ir 6 d.

Į corbiečių metinį susirinkimą atvyko DBLS Centro Valdybos vice pirmininkas kun. Kazlauskas ir Apygardos valdybos narys Petras Deveikis. Ir vienas ir antras atvykęs svečias padarė atitinkamus pranešimus. Deveikiui susirinkimui pirmininkaujant buvo išrinkta nauja skyriaus valdyba, į kurią įėjo: Kukanauškas, Cerniauskas, Perminas.

Po susirinkimo, įvykusio parapijos salėje, buvo suruoštos Ivanaušų šeimai išleistuvės. P. Ivanauškas buvo veiklus Corby skyriaus valdybos narys.

Susirinkime dalyvavo ir iš Ketteringo atvykę svečiai — Bakaičiai, kurie jau nuo seniai pasižymėję duosnūs aukotojai lietuviškam reikalui.

Sekmadienį, katalikų parapijos bažnyčioje, iškilmingas lietuviams pamaldas laikė kun. A. Kazlauskas. Pamaldose dalyvavo beveik visi corbiečiai katalikai. Netikėtai buvo sudarytas bažnytinis choras, gražiai pasirodęs pamaldų metu. Lietuvių, skirstydami po pamaldų, tikro šventadienio nuotaiką išgyvenę, kalbėjo:

— Na, tai nors kartą ir Corby buvo atlaidai...

Corby Aitvaras.

SVEICARIJA

LIETUVIŲ JAUNIMAS

„SIE UND ER“ PUSLAPIUOSE

Sveicarijoje išeinančiame populiariau iliustruotame žurnale „Sie Und Er“, kuris yra vienas plačiausiai pasisklidęs vokiečių kalba visoje Europoje, du puslapiai skirti lietuvių Vasario 16 Gimnazijos auklėtiniais, atostogavusiems Sveicarijoje. Spalvingos iliustracijos vaizduoja lietuvių jaunimą audžiant tautines juostas, skutant bulves, iškylas sveicarių kalnuose ir kit. Korespondentas, rašydamas apie Sveicarijoje viešėjusius vaikus, plačiai apžvalginia me straipsnyje rašo apie lietuvių tremtinius, 1944 m. pasitraukusius iš savo tėvynės, apie skurdų gyvenimą jų, kurie dėl sveikatos nebuvo komisijai leisti išemigruoti iš Vokietijos ir čia pasilikę ikūrė Vasario 16 Gimnaziją, kurios jaunimui sveicarių visuomenė parodė simpatijų, aukodama per Liet. Raudonąjį Kryžių Sveicarijoje kuklias sumas ir maisto siuntinėlius.

Kaip jau buvome rašę, didžiausias nuopelnas už lietuvių vardo garsinimą Sveicarijoje ir už gimnaziją surinktas iš sveicarių visuomenės aukos, priklauso inž. J. Stankui, Sveicarijos PLB pirmininkui. Jo pastangomis, energija, pasižventimu ir sumanumu atliktas lietuvių darbas, neturįs sau lygaus tremtyje.

Remia Vokietijos lietuvius. Zueriche buvo susirinkusių bendro posėdžio SvLB taryba ir valdyba. Posėdžio metu valdybos pirmininkas inž. J. Stankus padarė išsamų pranešimą apie Sveicarijoje įvykdytą ir iš dalies dar tebevykdomą rinkliavą Vo-

kietijoje besimokantiems lietuviams moksleiviams. Rinkliavos išdavų aktą surašė vienas Zuericho fiduciarių biuras, (Dr. med. dent. Elena Vaitkevičiūtė, kurį laiką dirbusi kaip mokyklų dantų gydytoja Zueriche - Oelkone, paskirta Neuchatelio miesto mokyklų dantų gydytoja. Dr. E. Vaitkevičiūtė yra SvLB valdybos vicepirmininkė.

Liet. Raudonojo Kryžiaus įgaliotinio Sveicarijoje inž. J. Stankaus pastangomis išsirutintos 2 stipendijos išeiti augštesiems mokslams Zuericho universitete. Kandidatai (tik iš Vokietijos gyvenančių lietuvių) kreipiasi į Liet. Raud. Kryžiaus Vyr. Valdybą, Reutlingenas, Lederstr. 94 prisiųsdami jai savo curriculum vitae ir pažymėdami, ką pageidautų studijuoti.

LB pirm. inž. J. Stankus spalio pradžioje emigruoja į JAV-es. Savo energija jis yra daug prisidėjęs prie lietuvių Vokietijoje šelpimo. Šiemet vasaros metu Sveicarijoje atostogavo 82 vaikai. Prie jų globos žymiai prisidėjo Sveicarijos Raud. Kryžius. Ir JAV-se inž. J. Stankus žada energingai įsijungti į savo tautiečių Vokietijoje šalpos darbą.

LRS centro valdybos nariui K. Drungai Sveicarijoje prof. Brunneris, žymiausias tos srities specialistas, padarė plaučių operaciją. Operacija truko 7 valandas ir pavyko gerai. Ligonis sveiksta.

BELGIJA

EMIGRACIJA AMERIKON

Lietuviškoji spauda jau kuris laikas pagyvena išblėstančias vilts naujuoju Amerikos emigracijos įstatymu. Juo susirūpinęs nevienas ir mūsų lietuvis: — gal kaip nors greičiau pasistumęs kvota.

Neseniai teko patirti JAV Konsulate, Antverpene, keletą naujesnių emigracijų, kurias trumpai pateikiu emigracijai susidomėjusiems.

1. Antverpene dar negauta iš Vašingtono naujojo emigracijos įstatymo smulkmenų. Viskas paaiškės po 6—7 savaitių.

2. Visi, užsiregistravę iki 1951 m. balandžio 20 d. vizoms gauti bus pakviesti konsulatą.

3. Vėliau užsiregistravę turės lūsterėti, nebent naujas įstatymas pagerintų ir lietuviams vizų išdavimą. Dabartinė emigracijos procedūra tęsis iki 1954 m. birželio 30 d. Po to veiks nauji nuostatai.

4. Kvotos eilės numeriai Belgijoje neseka iš eilės. Kaip kiekvienai tautybei, taip ir lietuviams, yra pasaulinė imigracijos į JAV kvota, kurioje eilė užima kartu viso pasaulio lietuvių. Belgijos lietuviams numeracija yra tvarkoma Vašingtone. Atseit, didelis kvotos numeris gali sekti tuoj po neskaitytinio numerio.

5. Vise—konsulas prašo, kad lietuvių, atsisakę išvykti į JAV ar išvažiavę kitur, praneštų konsului, kad jie pasitraukia iš kvotos eilės.

6. Pasauktas tvarkytis dokumentų ir neatsiliepęs per 60 dienų, automatiškai iškrepta iš eilės ir jo vietą užima sekantis.

7. Pasauktajam prašant Konsulatą sutinka dokumentų tvarkymo laiką atidėti tik 60 dienų. Išimtis daro ma sergantieji.

8. Pasauktasis, neatsiliepęs 60 dienų bėgyje, gali užimti ankstesnę eilės vietą tik tuo atveju, jei įrodys labai svarbią priežastį.

9. Adresą pakeitę, prašomi pranešti naująjį adresą konsulatui.

10. Užsiregistravę šiais ar pereinamais metais, turės lūsterėti 3—4 metus.

PAMALDOS LIEŽO LIETUVIAM

Nuo spalio mėn. pradžios įprastasis Tilleur nustojo savo svarbos, kai iš ten išvyko daugelis šeimų.

Likusių lietuvių patogumui geriau sia vieta liko Liežo miesto centras, prie Place St. Lambert, kur sueina į visų apylinkių geltonieji, žalieji tramvajai ir troleibusai. Šv. Vincento Pauliečio seselės maloninai sutiko užleisti pamaldoms savo koplytėlę, kiemėlį, mažesnę ar didesnę susirinkimams salę, pasitarimams kambarelį. Koplytėlės adresas: Filles de la Charite, Maison St. Jean; 16 Place Xavier Neujan. Liege. Telf. 323194. Ji pasiekama taip: Iš Place St. Lambert eiti autobusų stoties kryptimi, kairiąja teatro puse, kelio link metrų už troleibusų sustojimo aikštelės.

5

Koplytėlė netoli nuo Limburgo geležinkelio stoties „Palais“. Reikia pereiti Place St. Lambert, o iš Guillemins stoties, važiuojant tramvajumi Nr. 1. arba 4. Išlipi prie autobusų stoties.

PAMALDOS

Liežo lietuviams pamaldos naujoji bažnytelė bus spalio mėn. 4 d., 11, 30 val.

Kun. J. Dėdinas.

PRANCUZIJA

Smuik. E. Kuprevičiūtė, aplankiusi muzikos festivalą Austrijoje, Salzburgo, nuvyko į Paryžių, kur grieš radiofone. Artimiausiu laiku žada ap lankyti JAV-es.

VYTIS TEISINGUMO RŪMŲ BOKŠTE

Paryžiaus Teisingumo Rūmų bokšto sienoje yra vienas iš puikiausių Europos sieninių laikrodžių, Henriko Vazos, buv. D. Lietuvos kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus, įsakymu papuoštas Prancūzijos, Lietuvos ir Lenkijos herbais. Tad šalia baltos lelijos, Burbonų ženklo, matome Lietuvos Vytį ir Lenkų Erelį. Tas laikrodis paskiausiai buvo atnaujintas 1910 m.

VOKIETIJA

GRAZI AUSTRALIJOJ LIETUVIO PASKOČIMO INICIATYVA

Bronius Paskočimas, gyvenęs Australijoje, perskaitęs Australijos lietuvių laikraštį „Mūsų Pastogė“ Hanau Vargo Mokyklos atsišaukimą, mokyklą paremti, ėmėsi iniciatyvos surinkti tam reikalui aukų. Jo pastangos davė gražių vaisių — jis surinko ir atsiuntė Hanau Vargo Mokyklai 415,60 DM. Hanau apylinkės valdybos pirmininkas A. Survila ir mokyklos vedėja tauriam lietuviui pasiuntė nuosirdžių padėką.

RHEINLAND WESTFALIJOJ LIETUVIŲ APYLINKIŲ LANKYMAS

VLIK'o ir Vokietijos Krašto Tarybos narys, p. J. Glemža, rugpjūčio 8-12 d. d. aplankė dar kelias pramoningo Vokietijos krašto lietuvių apylinkes. Iš Dortmundo jį lydėjo p. Grabauskas, ir pakeliui prisijungė kactininkas lietuvis Julius Dūda, geležinkelietis iš Lohne.

GINNAZIJOJE

20.000 DM. DOVANA

GINNAZIJOJ NAMAMS

Sveicarijos Raudonojo Kryžiaus Vaikų Pagalbos skyrius pranešė Vokietijos Krašto Valdybai, kad gimnazijos bendrabučio įrengimui, baldams, skiria 20.000 DM. dovana.

Už šią sumą, pagal sudarytą planą, bus nupirkti bendrabučiu ir gimnazijai 60 lovų, 75 spintos, 200 kėdžių ir 35 mokykliniai stalai. Ap skaičiavimais padaryti pagal baldų fabrikų pasiūlymus.

DARBAI NAUJUOSIUOSE GINNAZIJOJ NAMUOSE

Rennhofs pilies remonto ir pastatymo darbai varomi toliau, kad gimnazija galėtų persikelti spalio mėn. pirmomis dienomis. Negalint rūmuose sutalpinti visų gimnazijos bei parengiamųjų klasių ir kartu visų bendrabučio su jo virtuve ir valgyklos sale, Hamburge buvo nupirktas už 15.500 DM. medinis barakas. Barako grindų plotas yra 520 kv. m. Jame numatoma sutalpinti virtuvę su garo katilais bei maisto produktų sandėliais, valgyklos salę ir kelias klases.

Pirmąjį pirktojo barako dalių transportą 25 tonų svorio greit ir rūpestingai iškravė Sveicengeno lietuvių darbo kuopos vyrai. Susitarus su kuopos vadu pulk. ltn. Sutkum, 20 šios kuopos vyrų skubiai sunkvežimiu ir ikrovimą atliko netikėtai greit ir sumaniu. Transporto vadovai, vokiečiai, buvo maloniai nustebinti ir nudžiugę greit ir gerai organizuotu mūsų vyrų darbu.

Krašto Valdybai tenka visus šiuos darbus atlikti su didžiausiais sunkumais, nes iki šiol iš užjūrio tautiečių tam reikalui žymėsnes materialinės paramos Vokietijoje negauta, o Sveicarijos organizacijų skiriamos sumos eina per vadinamas „špermarčių“ sąskaitas ir iki jų gavimo praeina nuo 6 iki 8 savaičių. Kreditavimas bankuose remiantis šiomis dovantomis sumomis irgi neįmanoma, nes bankams yra uždrausta duoti kreditus, paremtus „špermarčių“ sumomis.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJ KĖLIMO PARUOŠIMAS

Naujųjų gimnazijos namų krašto, Baden-Württembergo, švietimo ministerija davė savo sutikimą mokyklai pradėti naujoje vietoje vėliau, po spalio mėn. 1 d. Į Diepholz, rudens mokslo pradžiai pakviesti tik vyresniųjų klasių, 6-tos iki 9-tos, mokiniai, kurie, keliant gimnaziją, prisidės prie kėlimosi darbų.

Gimnaziją keliant atsiranda visa eilė problemų ir lėšų pareikalavimas kurių nei Krašto Valdyba, nei gimnazija neturi. Kėlimuisi teks panaudoti apie 10 prekinį ir 2 keleivinių vagonai. Transporto išlaidos sudarys apie 4.000 DM. Krašto Valdy-

ba, nematydama tuo tarpu kitos išeities, kreipėsi į Zem. Saksonijos ministeriją, prašydama skirti lėšų gimnazijos perkėlimo reklamams.

Gimnazijos, parengiamųjų klasių ir bendrabučio baldų didžioji dalis yra skolinta iš stovyklos vadovybės. Keliant gimnaziją į naująją vietą ir dar negalint pasinaudoti Sveicarijos dovantomis sumomis naujiems baldams pirkti, Krašto Valdybai ir šiuo atžvilgiu reikia įieškoti išeities. Valdyba kreipėsi į Zem. Saksonijos ministeriją ir finansų prezidento įstai gą, prašydama iki šiol naudojamus baldus gimnazijai padovanoti.

KELIONĖ PO PRANCUZIJA

Du 16 Vasario Gimnazijos vyr. klasių moksleiviai, A. Brinkis ir H. Ašmys, liepos 16 d., gavę kuklią piniginę paramą iš gimnazijos direktoriaus Giedraičio ir „Aušros“ tunto tuntininko Gešvento skautišką sausą davinį pirmosioms dienoms, pėsčiai iškelavo iš Vokietijos į Prancūziją. Didžiąją dalį savo nuotykingos kelionės moksleiviai atliko pėsti, ret karčiais ilgesnį ar trumpesnį kelią pavežamą pravažiuojančių automobilių. Pasiekę Prancūziją jauni keliautojai dažnai turėję nakvoti laukuose, nes reta kuris ūkininkas — prancūzas priimdavęs juos pastogęn.

Patekę Paryžiun nakties metu, jie „apsistojo“ parke ant suoliuko, laukdami dienos. Ryte aplankė ministerį Bačkį, kuris nuosirdžiai juos priėmė ir kelias dienas jo bute gyvendami, turėję progos pamatyti žymesnius Paryžiaus vietas.

Iš Paryžiaus jie pasuko į Bordeaux miestą, o iš čia laimėi špytelėse, gerasiurdis prancūzas juos pavežė iki Biskajos įlankos. Su nakvynė mis ir čia keliautojams nesisekė: jie naktodavo kukuruzų laukuose, parakuose, po tiltais ir kituose panašiuose „viešbučiuose“, už kuriuos nereikėdavo mokėti. Nelaimė, tuo metu Pirinųjų kalnuose žmogžudžiai buvo užpuolę anglų vasarotojus, todėl pravažiuoją plentais automobiliai nekreipė dėmesio į jų prašymus pavežėti. Juo labiau, kad jie buvo dviese. Nutarė persikirti. Brinkis, mokas prancūziškai, paruošė specialų žodinėli savo draugui Ašmiiui, pasidalinta „kasa“ ir bandyta laimės atskirai.

A Brinkis po Strasburgą — Hamburgą grįžo Vokietijon. Jo kelionė užtruko keliolika dienų. Draugas Ašmys turėjęs dar didesnio vargo: persiskyrus jis pametė turimą „kasą“ ir labai jam reikalingą Brinkio „žodyną“. Tekę net kelias dienas badauti. Po didelių vargų Lyonos mieste susitiko lietuvių p. Jadkauskaitę ir Narbutą, iš kurių gavęs nurodymų ir 1000 frankų (apie 1 svarą) paskolos, rugpjūčio pabaigoje pasiekė Vokietiją, po nuotykingų penkių savaičių „atostogų“ tuo metu streikuojančioje Prancūzijoje.

MEMMINGENAS

Rugsėjo 8-tą dieną čia įvyko iškilmingas tautinės šventės minėjimas. 10 val. ryto kaimo koplyčioje Memmingeno lietuvių kat. parapijos klebonas kun. A. Bunga atlaikė iškilmingas pamaldas ir pasakė tai die nai pritaikytą pamokslą.

Po pietų įvyko ir pats minėjimas. Šventė pradėta pirmininko kun. A. Bungos įvedamuoju žodžiu. Pirm. pabrėžė, kad mūsų tautos šventė švenčiama kaip tik tą dieną, kai prieš 2000 metų Palestinos žemėje gimė Marija. Tie du jausmai — tautinis ir religinis — kaip tik labai gražiai jungiasi šios dienos šventėje dar rydami ją dar prasmingesnę.

Gražių ir turiningą paskaitą apie Mindaugą ir šios šventės reikšmę skaitė prof. Z. Ivinskis. Prelegentas atskleidė susirinkusiems žilą lietuvių senovę, parodydamas jos didingumą. Prelegento žodžiais, lietuviai net 7 amžiaus išlaikė savitumą kaip retai kuri tauta Europoje. Sunkiausiomis mūsų istorijoje valandomis, kada maskoliai norėjo surusinti Lietuvą, didieji tautos vyrai V. Kudirką, J. Basanavičius ir kt. sėmėsi stiprybės iš garbingos mūsų senovės ir prikėlė tautą.

Po paskaitos sekė meninė programa. Jaunimas pašoko kelis tautinius šokių; Jurgaičio vedamas choras padainavo partizanų ir patriotinių dainų.

Mūsų kaimynai latviai ir estai perdavė sveikinimus ir linkėjimus.

J. J.

MUNSTER WESTFALEN

Rugpjūčio mėn. 10-11 d. d. aplankė Munster stovykloje gyvenančius lietuvius. Kareivinių blokuose sutalpinti daug įvairių tautybių pabėgėlių DP. Jų tarpe ir kelios lietuvių šeimos, dėl ligų ir kitų priežasčių neišemigravusios ir laukiančios galimybės išvykti. Munster apylinkėje yra išmėtyta nemaža lietuvių šeimų ir pavienių lietuvių. Su apylinkės lietuviams Munster Seniūnija rūpinasi palaikyti ryšius, kviečiant juos į minėjimus ir kitomis progomis. Rūpestingas seniūnas p. Dr. A. Dulska daug pastangų daro apjungti visus apylinkės lietuvius. Tenka pastebėti, kad p. A. Dulska š. m. gegužės mėn. užbaigė medicinos mokslus Munsterio Universitete. Jis juos pradėjo 1946 m. Baltijos Universitete Pinneberge 7 studentų skaičiuje ir pirmutinis juos užbaigė.

Nordrhein-Westfalen krašte lietuvių apsigyvenę ar apgyvendinti naujose kolonijose ar privačiai mažomis grupėmis ir pavieniai. Tik patalpininti, nedirbančiąjį dėl silpnos sveikatos, stovykloje Augustdorfe, prie Detmoldo, sudaro didesnę grupę.

Nelengvas uždavinys apjungti išmėtytus po visą kraštą lietuvius. Bet tam reikia ieškoti būdų. Tuo jau seniau susirūpino PLB Bonnos Apylinkės Valdyba, dabar Munster Seniūnija. Sveikintinos pastangos ir jas reikia tęsti ir lietuvių išlaikymo kryptimi veikimą plėsti.

ANTROJI LIETUVIŲ KOLONIJA

— ESSEN

Cia irgi prisiglaudę keliasdešimt lietuvių šeimų nuo prieš Pirmąjį Pasaulinį Karą laikų. Šią koloniją, kaip ir Dortmundą, sudarė daugumoje ateiviai iš Suvalkijos. Dar dabar šioje kolonijoje priskaitoma virš 70 lietuvių. Vienas veikliausių Essene p. P. Galinaitis. Senoji lietuvių karta Dortmunde ir Essene. išlaikė lietuvių kalbą ir papročius, bet jaunimas jau suvokių tėje ir net lietuviškų reikalų nutolo. Senesnieji labai gyvai domisi lietuviškais reikalais. Rūpinasi palaikyti ryšius su lietuvių ir lietuviškomis organizacijomis. Prieš karą lankydavo Lietuvą.

Tenka pastebėti, kad nauja pabėgėlių banga senųjų Vokietijos lietuvių nebuvo pilnai suprasta. Senieji lietuviai aplankydavo stovyklas ir nesuprasdavo, kaip galima gyventi stovykloje, ko tai laukti ir nesurūpinti kurtis ir dirbti.

Goeppingeno PLB apylinkės visuotinė susirinkime rugpjūčio 9. d. išrinkta nauja apylinkės valdyba pasiskirsčiusi pareigomis tokiu būdu: pirmininkas Vincas Barzda, sekretorius Zigmantas Šipaila ir įždininkas Vanda Kriaučevičienė.

NAUJĄJĄ savaitraščiui antraštę — EUROPOS LIETUVIS — nupiešė Londone gyvenęs dailininkas Kazimieras Dargis.

JEI ESI EUROPIETIS - UŽSISAKYK

„EUROPOS LIETUVI“!

LIETUVIAI PASAULYJE

(atkelta iš psl. 4)

tuoniose vietovėse. Juose dalyvauja po 1-3 lietuvių atstovus. Prireikus vietose ALB atstovai siunčiami į įvairias australų organizacijas, kiek jie patys pageidauja palaikyti ryšius.

Gražiai lietuviai yra užsirekomentavę įvairiose sporto šakose, ypač krepšinyje ir bokse. Ypatinę pasisekimą turi D. Nasvytytės išraiškos šokių trupė, dažnai ruošianti pasirodymus tarp australų, taip pat su savaisiais išraiškos šokiais E. Kepalaitė ir daugiausia svetimtaučių lankoma P. Pagodinaitės baletų studija. Sėkmingai reiškiasi ir lietuviai dailininkai. Ypač gvy susidomėjimą sukėlė paskutinių lietuvių dailininkų Sidnio mieste suroošta paroda. Australijos dailininkų parodoje, surooštoje Kalkutos mieste, Indijoje, išstatyti ir 5 lietuvių dail. J. Mikševičiaus gvy. Sidnio mieste, Australijoje, paveiksai.

Pereitais metais apie birželio įvykius buvo paskleista tarp australų 10.000 egz. atskiro leidinio, o šiemet 5.000 egz. anglišką parašyto „Atviro laiško“. Prie krašto valdybos veikianti istorinei medžiagai rinkti komisija ruošia spaudai leidinį apie lietuvių įsikūrimą Australijoje. Pasirodo, kad pirmieji lietuviai ten yra atvykę prieš 50 metų.

Tautos Fondo savaitę paskelbta rugsėjo 5 — 13 d. Tą savaitę platinami Lietuvos pasai ir ženklai. (Melburne ir Geelonge Tautos šventės programa (rugsėjo 8 d.) minėtosieji bažnyčiose buvo atliktos iškilmingos pamaldos. Suroošta speciali rinklė, skiriama Vokietijos lietuviams. (Melburne įvyko pirmasis lietuvių studentų pokylis, kurio pelnas skirtas studentų reikalams.) Melburne buvo sukvietas L. K. Fondo Melburno skyriaus metinis susirinkimas. Išklaustys metinės skyriaus veiklos apyskaitos. Į naują valdybą išrinkti: Antanaitis, Butkūnas, Janulaitis, Pečiulis ir Makulienė, kontrolės komisijon: kun. J. Kungys, Makulis ir Žilinskas.) Melburno parapijos taryba rūpinasi vietos lietuvių religiniais - kultūriniais reikalais: ruošia suktakts, rūpinamasi religiniu-kultūrinu tautiečių sąmoningumo ugdymu. Taryba pasiskirstė pareigomis taip: pirm. adv. J. Gylis, vicepirm. P. Raulinaitienė, sekret. P. Vilutis, ižd. Z. Raudys, kultūros reik. vadovas Br. Zumeris. Taryba nutarė tinkamai paminėti metropol. J. Skvirecko 80 m. sukaktį.) Soc. Moterų Dr. ja Melburne perrinko savo valdybą: pirm. Simanėvičienė, parengimų komisija: Kuncaitenė, Semetienė, Pumputienė; ligonių lankymo komisija: Semienė, Bulakienė, Juškie-nė; rev. komisija: Gylienė, Makulienė, Statkuvienė.

Australijoje sėkmingai veikia seniai sudaryta tarptautinė organizacija — Jungtinė Taryba kovai su komunistu vesti ir žmogaus teisėms ginti. Į ją yra įsijungę veik visi Australijos naujieji ateiviai pabėgėliai. Australijos lietuviams joje atstovauja dail. J. Bistrikas, kuris yra išrinktas į Tarybos vykdomąjį komitetą, ir P. Sirgidas. (Lietuvių dailės parodoje dalyvauja 18 lietuvių dailininkų.) Pertho dail. V. Ratas parodoje su australu George Voudouris'buvo išstatęs 22 naujausius kūrinius. Parodą gražiai įvertino australų spauda. Rinktinėje australų dailininkų meno parodoje gražiai užsirekomendavo ir dail. A. Rūkštelė.) Tarptautinėje skautų konferencijoje Melburne dalyvavo ir lietuvis skautės. Jos tarptaut. biuro direktorę supažindino su Lietuvos byla.

KOLUMBIJA

Kolumbijos pirmojo lietuvių suvažiavimo sveikinimas Tėvynei buvo perduotas per Am. Balsą. Lietuvių suroošta koncertą transliavo Medelino radijo stotis. Suvažiavimo iškilmingo posėdžio darbo prezidiumas atsiuntė VLIKui tokį sveikinimą: „Kolumbijoje gyvenę lietuviai susirinkę į suvažiavimą, nuoširdžiai sveikina VLIKą, pareiškia pilną patirtikęjį visiems VLIKo darbams ir pasižada visur remti VLIKo veiklą — tiek politinėje, tiek organizacinėje srityje. Mes, Kolumbijos lietuviai, visur ir visada su Jumis!“.

N. ZELANDIJA

Naujoji krašto valdyba yra pasiskirsčiusi pareigomis taip: pirm. Br. Kuzma, vicepirm. K. Stirbys, ižd. ir T. Fondo įgaliotinis V. Skridulaitis, kultūros ir meno vadovas M. Gerdvilys—Spence ir sekretorius S. Jurkėnas. Nepaprastą bendruomenės krašto tarybos atstovų suvažiavimą numatytas suaukti sausio 3 ir 4 dienomis. Pasitraukusiems iš pareigų bendruomenės pirmininkui Dr. A. Butkui ir „Naujosios Zelandijos Lietuvio“ redaktoriui V. Butkieni valdyba bendruomenės vardu už bendruomenės įkūrimą ir jai vadovavimą per išstius 4 metus pareiškė nuoširdžią padėką. Nuveikta daug pozityvaus darbo, ir bendruomenė šian dien stovi ant tvirtų organizacinių pagrindų. Rugsėjo 8 šventės proga išleistas naujas „N. Z. Lietuvio“ biuletenis. Jį ir toliau leis ir redaguos krašto valdyba. N. Zelandijos lietuviai turi gerą vardą. Auklendo Meno Draugijos metinė parodoje dalyvavo ir lietuvis dailininkas Gopas. Dūnėdino skyriaus surinktus drabužius ir avalynę sutiko į Vokietiją persiųsti Nauj. Zelandijos Raudonasis Kryžius.

ARGENTINA

Pabaltiečių memorandumą Jungt. Tautoms ALB redakcija multiplikavo ir išsiuntinėjo vietinei spaudai. (Argentinos lietuvių scenos veteranas režis. K. Velička ruošia Kudirkos Rūmų scenai žinomą veiklą „Užburtais Kunigaikštis“.) Argentinoje pagerbtas lietuvis pramonininkas Vl. Urbietis, baigęs statyti naują fabriką Mercedes mieste, prie Buenos Aires. Jis praskynė naujus kelius veržklių gamyboje. Personalo vadovybėje yra ir keliolika lietuvių.

REIKŠMINGAS ANTIKOM. AKTAS URUGVAJUJE

Rugsėjo 5 d. Montevideo ateneume, Urugvajuje, įvyko didelis antikomunistinis aktas, kuriame dalyvavo Lietuvos, Latvijos, Armenijos, Kroatijos, Kinijos, Vengrijos, Lenkijos, Ukrainos ir Urugvajaus kalbėtojai ir buvo atstovaujamos šių valstybių vėliavos.

AKTAS URUGVAJUJE

Aktą organizavo žinomas antikomunistinis veikėjas P. J. Martinez Bersetche, didelis lietuvių bičiulis, kumai, min. Lozoraitis ragino lietuvių Didžiojoje Britanijoje nenuleisti rankų ir dirbti savo tautos laisvei ir nepriklausomybei atstatyti. Vienas atstaus Lietuvos nepriklausomybės tikrumo motyvum visiems, sakė min. Lozoraitis, yra tas, kad lietuvių tauta yra ištikima sau, savo nepriklausomybei ir savo tikėjimui. Jis nurodė, kad šian dien kalbės ne tam, kad ką nors mokyti, bet tik pasidalinti savo mintimis su Londono lietuviu. Juo toliau jis pažengia amžiuje juo mažiau jis jaučiasi galintis ką mokyt, nes jis tiki, kad mūsų tautoje yra tokių sveikų jėgų, kurios pačios suranda teisingą kelią ir būdą veikti Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei. Jis taip pat nėsaukia lietuvių prie vienybės, nes tam nėra reikalo, jis įsitikinęs, kad jos mūsų visuomenėje yra daugiau, negu vadovaujančiuose sluogsnuose. Lietuvių visuomenė turi sveikų jėgų ir sveiką instinktą, ir tuo instinktu vadovaudamasi ji eina teisingu keliu. Min. Lozoraitis apgailestavo, kad tautos šventės minėjime nėra Lietuvos ministerio Londone B. K. Balutis, kuris šiuo metu sergys. Min. B. K. Balutis priklauso prie tų garbingų lietuvių tautos atstovų, kurie yra laikomi tautos veteranais. Min. Lozoraitis išreiškė viltį, kad Lietuvos atstovas Didžiojoje Britanijoje min. B. K. Balutis greitai pasveiks.

Ypatinai turiningą, gražios formos ir ugningą paskaitą apie kovą su imperialistiniu komunistu skaitė prof. Albertas Rusconi. Pasak jį su sovietinio režimo sistema ir imperializmu kovojant neužtenka tik šaunių kalbų, efektingos retorikos, taikos pamokslų: reikia energingesnės ir reikšmingesnės akcijos. Paskaitininkas, apžvelgęs bolševizmo baisybes praktikoje ir jo pentakolonistų raudonųjų kovos priemonių pasilūžę už įstatymo ribų paskelbti komunistų partiją.

Akto organizatorius pasiūlė rezoliuciją, kuria prašoma Urugvajaus delegatus prie Jungt. Tautų visomis progomis remti Sovietų pavergtų tautų išlaisvinimo kovą ir kelti joms daromą skriaudą. Pasiūlymui gauti šis publika vieningai pritarė. Iš diplomatių akte dalyvavo Lietuvos min. Dr. K. Graužinis su pasiuntinybės personalu.

LIETUVIŲ DIENA KANADOJE

Hamiltono KLB Apylinkės Valdybos iniciatyva sudaryta spec. Lietuvių Dienos Kanadoje rengėjų komisija (K. Baronas, V. Subatnikaitė, Inž. Kšivickas, Juozas Giedraitis, Jonas Mikšys, St. Dalius ir V. Antanaitis), kuri rugsėjo 5 ir 6 d. suroošė Hamiltone pirmąją Kanadoje Lietuvių Dieną.

Si pirmoji Lietuvių Diena Kanadoje turėjo didelį pasisekimą, suvažiavo nelauktai daug Kanados lietuvių. Kanadoje seniai buvo jaučiamas reikalas visiems lietuviams suvažiuoti į vieną vietą pasitarti, pademonstruoti savo siekimus ir atsi-gaivinti tautinėje dvasioje.

Lietuviškos plokštelės, naujausii ir senesnių laidų knygos, žodynai, visa laisvajame pasaulyje iš-cinanti lietuvių periodika gaunama pas — Dainora Daunoraitė, 49, Thornton Ave. London W. 4.

- LIETUVIŲ VISUOMENĖ VIENINGA

DIPLOMATIJOS ŠEFAS, MINISTERIS ST. LOZORAITIS SVEIKINO LONDONO LIETUVIUS, SUSIRINKUSIUS TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIME LIETUVIŲ SOC. KLUBO SALIJE.

Sekmadienį, rugsėjo 20 d., Lietuvių Sporto ir Soc. klubo salėje DBLS centrinis skyrius ir „Londono Vaidila“ suruošė Tautos šventės minėjimą, į kurį be skaitlingos lietuvių visuomenės atsilanke Londone tuo metu viešėjęs Diplomatių Šefas St. Lozoraitis, Pasiuntinybės patarėjas V. Balickas su ponija, Dr. Kun. Matulaitis, MIC, Londone atostogaujantis lietuvių draugas olandas C. W. Bielingas ir visuomenės atstovai. Sventę atidarant scenon trys skautai — M. Kaulėnas, R. Daunoraitė ir Vilčinskas įnešė trispalvę, o Centrinio Skyriaus pirm. Zdanavičius trumpu žodžiu atidareš minėjimą, pakvietė susirinkusius tylos minute pagerbti vėliavą ir sugiedoti „Marija, Marija.“ Po to, žodį tarti pakvietė tas garbingasis svetys — Ministeris St. Lozoraitis.

Lietuvos Diplomatių Šefas min. S. Lozoraitis nurodė, kad Londone, Lietuvių Parapijos salėje kalbėjęs prieš 16 metų, kada jis dalyvavo karaliaus Jurgio VI karūnavimo iškilnėse, atstovaudamas tada Lietuvos Respublikos Prezidentą. Tada Lietuva buvo laisva ir nepriklausoma, tvarkingai tvarkydami kūrė savo gerbių. Šiandien Lietuva yra okupuota ir lietuvių tauta kenčia baisių į okupacijos jungą. Tačiau min. Lozoraitis išreiškė savo gili įsitikinimą, kad Lietuva susigrąžins savo laisvę. Istorija parodo, kad laisvės idėja, kuri lietuvių tautoje tebėra gyva, visad laimi. Tam geriausias pavyzdys yra Katalikų Bažnyčia, kuri, nežūrint turėtų sunkumų, visada juos nugalė.

Min. S. Lozoraitis negalįs pasakyti, kad Lietuvos nepriklausomybė bus vėl atstatyta, jis to nežino, bet jis tiki, kad tai netruks dešimtmėčių. Kokie bebūtų lietuvių užsienyje sunkumai, min. Lozoraitis ragino lietuvių Didžiojoje Britanijoje nenuleisti rankų ir dirbti savo tautos laisvei ir nepriklausomybei atstatyti. Vienas atstaus Lietuvos nepriklausomybės tikrumo motyvum visiems, sakė min. Lozoraitis, yra tas, kad lietuvių tauta yra ištikima sau, savo nepriklausomybei ir savo tikėjimui. Jis nurodė, kad šian dien kalbės ne tam, kad ką nors mokyti, bet tik pasidalinti savo mintimis su Londono lietuviu. Juo toliau jis pažengia amžiuje juo mažiau jis jaučiasi galintis ką mokyt, nes jis tiki, kad mūsų tautoje yra tokių sveikų jėgų, kurios pačios suranda teisingą kelią ir būdą veikti Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei.

M. LIETUVOS REZISTENCIJA

Kai pereitame šimtmečio kaizeriniai veiksniai sąmoningais kultūriniais ir ekonominiais žygiais pradėjo slopinti lietuvių tautinį susipratimą. Mažonoje Lietuvoje gimė Lietuvių Rezistencinis Sąjūdis. Šiandien, kai mūsų pajūrį užliejo raudonasis tvanas, Mažosios Lietuvos Rezistencija nukreipė savo veidą ir kardą į kitą, į Rytų pusę ir, ištikima Herkaus Montės dvasiai, su kitais lietuviškais junginiais įsiriavo į kovą dėl Lietuvos laisvės.

ML Rezistencija susideda iš organizacijų ir atskirų asmenų: iš M. L. Tarybos, Tėviškės Mylėtojų Draugijos, Bičiulių Draugijų, ML Laisvės kovotojų, „Keleivio“ darbuotojų, „Santaros“ ir atskirų asmenų. M. L. Tarybos centras iki šiol buvo Vidurinėje Vokietijoje. Jos nariai su-burti į 64 skyrius, kurių 30 atstovų sudaro ML Tarybą. Kasmet vyksta Tarybos suvažiavimai. Sekantis iš eilės suvažiavimas numatomas spalio mėnesį Luebecke. Taryba išsirenka iš savo tarpo 5 prezidiumo narius, kurie tvarko Tarybos reikalus iki kito suvažiavimo. Dabartinį Tarybos prezidiumą sudaro E. Simonaitis — pirmininkas, M. Gelžinis — vicepirmininkas, V. Banaitis — kasininkas, Subaitis ir Endrikaitis — nariai. Kai „Tėviškės Mylėtojų“ Draugija veikia Vokietijos šiaurėje, „Keleivio“ darbuotojai yra susitelkę Vokietijos pietuose. Užjūryje, būtent — Jungtinės Amerikos Valstybėse, Kanadoje ir Australijoje, veikia „Mažosios Lietuvos Draugijos“. Vydūno pagimdytos ir Adomo Brako toliau išugdytos Mažosios Lietuvos jaunimo organizacijos, „Santaros“ žaliųjų gretos šiuo metu vėl formuojasi ir su praeities dinamika dvasia jau imasi misijos tarp mūsų jaunimo.

Mažosios Lietuvos Rezistencija, laikydama VLIKą vyriausiuoju ir vadovaujančiu lietuvių laisvinimo veiksmui, rikiuojasi su juo į bendras gretas ir laiko savo uždavinium drauge su VLIKu kovoti dėl visos Lietuvos išlaisvinimo ir lietuvių tautinio susipratimo išlaikymo. Pastarajam tikslui siekti pirmasis dėmesys kreip

kyti, bet tik pasidalinti savo mintimis su Londono lietuviu. Juo toliau jis pažengia amžiuje juo mažiau jis jaučiasi galintis ką mokyt, nes jis tiki, kad mūsų tautoje yra tokių sveikų jėgų, kurios pačios suranda teisingą kelią ir būdą veikti Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei.

Jis taip pat nėsaukia lietuvių prie vienybės, nes tam nėra reikalo, jis įsitikinęs, kad jos mūsų visuomenėje yra daugiau, negu vadovaujančiuose sluogsnuose. Lietuvių visuomenė turi sveikų jėgų ir sveiką instinktą, ir tuo instinktu vadovaudamasi ji eina teisingu keliu.

Min. Lozoraitis apgailestavo, kad tautos šventės minėjime nėra Lietuvos ministerio Londone B. K. Balutis, kuris šiuo metu sergys. Min. B. K. Balutis priklauso prie tų garbingų lietuvių tautos atstovų, kurie yra laikomi tautos veteranais.

Min. Lozoraitis išreiškė viltį, kad Lietuvos atstovas Didžiojoje Britanijoje min. B. K. Balutis greitai pasveiks.

Baigdamas Lietuvos Diplomatių Šefas min. S. Lozoraitis palinkėjo visiems asmenims sėkmės ir pasisekimo Lietuvos laisvės darbe. Jis dar kartą ragino žiūrėti į padėtį realiai, negalvoti, kad laisvė ateis už 6 mėnesių ar gal 6 metų, bet dirbti ir galvoti taip, kad lietuvių visuomenės entuziazmas ir pasiryžimas Lietuvos laisvės darbui būtų galima išdėstyti iki to laiko, kol Lietuvos nepriklausomybė bus vėl atstatyta, kaip to reikalauja lietuvių tauta.

Be Ministerio Lozoraitis, Minėjime kalbėjo Dr. Kun. Matulaitis ir senosios Londono lietuvių kolonijos atstovas P. Bulaitis.

F. Neveravičius išsamia ir nuotai-kinga šventei paruošta paskaita su-žavėjo klausytojus, kurie nepasiskyrė tėje jam už tai ovacijų.

Meninėje dalyje pasirodė: „Londono Vaidilos“ chorvedis Černius, J. Liustikaitė, J. Povilavičius, „Vaidilos“ vyrų oktetas. Meniškai eilėraščių deklamavo Arminaitė-Molienė. So listams ir oktetui akompanavo Černienė.

Išpūdingas minėjimas baigtas Tautos Himnu.

D. D.

APIE EUROPA SKAITO VISAS PASAULIS:

„EUROPOS LIETUVI“
SKAITO VISI GYVENĘ IR GYVENĄ
EUROPOJE LIETUVIAI!
DAR ŠIANDIEN UŽSISAKYKITE
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTĮ

„EUROPOS LIETUVI“
43, Holland Park,
London, W. 11.

KERSTENAS MELDESI UZ LIETUVA

S. m. rugsėjo 8 dieną Munchene lankėsi kongresmanas Mr. J. Kersten su Ponia ir dukra. PLB Muncheno apylinkės pirmininkas, ponas J. Juo dvalkis, aplankė augstąjį svečių Amerikos konsulate, perdavė jam visų Muncheno lietuvių vardu linkėjimus ir pakvietė svečių dalyvauti vietos lietuvių ruošiamame Tautos šventės minėjime ir pamaldose.

Tautos šventės diena skirtos pamaldos įvyko 14 val. 45 min. Muncheno priemiesčio Karsfeld yoki-čių katalikų bažnyčioje. Dar prieš pamaldas susirinko didelis būrys tautiečių, moterys pasipuošusios tautiniais rūbais, sutikti augstąjį svečių. Mr. Kersten su ponija ir dukra, lydintas savo sekretorės, Amerikos lietuvių, panelės Kizytės, ir dabar iš Amerikos atvykusio Dr. Brazaitis bei kitų Amerikos karininkų lietuvių, atvyko į pamaldas JAV konsulatui mašina. Belaukiančių lietuvių svečias buvo sutiktas plojimais, išklause mišių, kurių metu jis su Ponia ir dukra priėmė Sv. Komuniją. Pamaldų metu, vietos lietuvių choras, pritariant visiems dalyvaujantiems, gražiai giedojo lietuviškas bažnytinės giesmes.

Po pamaldų, čia pat prie bažnyčios, Mr. Kersten, apsuptas tautiniais rūbais pasipuošusių lietuvių, nusifotografavo su visais Muncheno lietuviu. Ponas A. Lileikis, pasveikino svečių ir įteikė jam visų Muncheno lietuvių vardu dovanėlę, medžio drožinį, lietuviško kryžiaus atžodėlį, o Ponia ir dukra buvo apdovanotos gražiomis gėlių puokštėmis. Mr. Kersten, padėkojęs už linkėjimus, dovanėle, pareiškė: „Mano šios dienos malda ir Sv. Komunija buvo skirta kenčiančiai Lietuvai“. Mr. Kersten apgailestavo, kad negalės dėl laiko stoks dalyvauti lietuvių Tautinės šventės minėjime.

18 val. 30 min. Munchene, „Neuburger Gaststätte“ įvyko Tautinės šventės ir J. E. Arkivyskupo Juozo Skvirecko 80 metų amž. suktakts minėjimas. Salėje susirinko daugiau dvidešimt tautiečių. Prof. Dr. Ivinckis minėjimui pritaikinta paskaita, kartu sujungiant 700 m. Lietuvos valstybės suktakčių, nukėlė mus žilon senovėn, gražiai ir ryškiai nušviesdamas įvykių reikšmę praities ir ateities Lietuvai. Minėjime dalyvavęs retas svečias Dr. Brazaitis, trumpu žodžiu pasidalino įspūdžiais iš Amerikos ir Europos lietuvių gyvenimo, gale palinkėdamas visiems išvermės sulaukti sugūžimo į laisvąją Lietuvą.

18 val. 30 min. Munchene, „Neuburger Gaststätte“ įvyko Tautinės šventės ir J. E. Arkivyskupo Juozo Skvirecko 80 metų amž. suktakts minėjimas. Salėje susirinko daugiau dvidešimt tautiečių. Prof. Dr. Ivinckis minėjimui pritaikinta paskaita, kartu sujungiant 700 m. Lietuvos valstybės suktakčių, nukėlė mus žilon senovėn, gražiai ir ryškiai nušviesdamas įvykių reikšmę praities ir ateities Lietuvai. Minėjime dalyvavęs retas svečias Dr. Brazaitis, trumpu žodžiu pasidalino įspūdžiais iš Amerikos ir Europos lietuvių gyvenimo, gale palinkėdamas visiems išvermės sulaukti sugūžimo į laisvąją Lietuvą.

18 val. 30 min. Munchene, „Neuburger Gaststätte“ įvyko Tautinės šventės ir J. E. Arkivyskupo Juozo Skvirecko 80 metų amž. suktakts minėjimas. Salėje susirinko daugiau dvidešimt tautiečių. Prof. Dr. Ivinckis minėjimui pritaikinta paskaita, kartu sujungiant 700 m. Lietuvos valstybės suktakčių, nukėlė mus žilon senovėn, gražiai ir ryškiai nušviesdamas įvykių reikšmę praities ir ateities Lietuvai. Minėjime dalyvavęs retas svečias Dr. Brazaitis, trumpu žodžiu pasidalino įspūdžiais iš Amerikos ir Europos lietuvių gyvenimo, gale palinkėdamas visiems išvermės sulaukti sugūžimo į laisvąją Lietuvą.

18 val. 30 min. Munchene, „Neuburger Gaststätte“ įvyko Tautinės šventės ir J. E. Arkivyskupo Juozo Skvirecko 80 metų amž. suktakts minėjimas. Salėje susirinko daugiau dvidešimt tautiečių. Prof. Dr. Ivinckis minėjimui pritaikinta paskaita, kartu sujungiant 700 m. Lietuvos valstybės suktakčių, nukėlė mus žilon senovėn, gražiai ir ryškiai nušviesdamas įvykių reikšmę praities ir ateities Lietuvai. Minėjime dalyvavęs retas svečias Dr. Brazaitis, trumpu žodžiu pasidalino įspūdžiais iš Amerikos ir Europos lietuvių gyvenimo, gale palinkėdamas visiems išvermės sulaukti sugūžimo į laisvąją Lietuvą.

18 val. 30 min. Munchene, „Neuburger Gaststätte“ įvyko Tautinės šventės ir J. E. Arkivyskupo Juozo Skvirecko 80 metų amž. suktakts minėjimas. Salėje susirinko daugiau dvidešimt tautiečių. Prof. Dr. Ivinckis minėjimui pritaikinta paskaita, kartu sujungiant 700 m. Lietuvos valstybės suktakčių, nukėlė mus žilon senovėn, gražiai ir ryškiai nušviesdamas įvykių reikšmę praities ir ateities Lietuvai. Minėjime dalyvavęs retas svečias Dr. Brazaitis, trumpu žodžiu pasidalino įspūdžiais iš Amerikos ir Europos lietuvių gyvenimo, gale palinkėdamas visiems išvermės sulaukti sugūžimo į laisvąją Lietuvą.

EUROPOS LIETUVIS

(Buves, Britanijos Lietuvis)

THE LITHUANIAN WEEKLY
Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuvių Bendruomenėmis, kurios atstovauja: Pr. Zundė — Vokietija, J. Masiulis — Prancūzija, J. Dėdinas — Belgija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Lingis — Švedija, S. Lozoraitis (jun) — Italija, A. Galukis — Olandija, Č. Šliaušinskas — Danija ir A. Gliornertas — Austrija.

Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11 Telf. PARK 9699.

Redakcija raštus tašo ir trumpina savo nuožūra. Prenumeratos kaina: metams — 35 šil. 6 mėn. — 20 šil. 3 mėn. — 12 šil. Užsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šil. Adreso pakeitimas — 1 šil. Paskiras numeris — 1 šil. Spausdina NIDOS spaustuvė, 3, Southern Row, W.10.

Printed by NIDA Press, 3 Southern Row, London, W.10.

„Politinis“ pabėgėlis, neįveikiąs užsakyti „Europos Lietuvio“

LOWTON

S. m. rugsėjo mėn. 26 d. į Lowton'ą atvyksta pirmą kartą jaunas kun. V. Kamaitis. 27 d. 10.45 val. Lowton'o katalikų koplyčioje atliks pamaldas.

Apylinkės lietuviu maloniai kviečiame skaitlingai dalyvauti. Po pamaldų įvyks įspūdžių pasidalinimas. Skyriaus Valdyba

Prašo atsiliepti P. Bražiūnui. Rašyti Skučas P. 83, Chestsey Rd. Addestone, Surrey.

Dvi sesutės lietuviutės, rimtos ir pasiturinčios, 30 ir 26 metų amžiaus, vedybų tikslu nori susirašyti su lietuviu. Atsakys tik į rimtus laiškus. Pageidaujama su pirmuoju laišku siųsti foto. Paslapstis užtikrinta. Rašyti: Miss Brigita, Messrs Wood Bros Hostel, House Glossop, Derbyshire.